

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

CYRILOMETODĚJSKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA

Katedra církevních dějin a církevního práva

Teologické nauky

P. Vojtěch Václav Málek, kněz řádu Milosrdných bratří

Diplomová práce

Vedoucí práce: PhDr. Jitka Jonová, ThD.

Olomouc 2017

Bc. František Boček

Čestné prohlášení:

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracoval samostatně a použil jsem při tom jen uvedené prameny a literaturu.

V Olomouci dne 24. dubna 2017.

SHRNUTÍ

Celá práce je o životě kněze řádu Milosrdných bratří P. Vojtěcha Václava Mála na pozadí přelomových událostí v naší Československé republice a to 2. světové války, komunistického puče a normalizace. V textu je popsáno jeho dětství, vstup do řádu Milosrdných bratří, vojenská služba, kněžské svěcení a kněžská služba v Těnovicích, Číčově, Spáleném Poříčí až po službu v konventě řádu Milosrdných bratří v Letovicích a Brně.

Klíčová slova: Vojtěch Václav Málek, Milosrdní bratři, nemocnice, hospitalita, anestezie, konvent.

ABSTRACT

The thesis describes the life of P. Vojtěch Václav Málek – a priest and a member of the Hospitaller Order of St. John of God. His life is put in the context of crucial periods of the Czechoslovakian history; namely World War II, the Communist coup and the Normalisation period. The thesis depicts his childhood, joining the Order, military service, ordination and his service as a priest in Těnovice, Číčov, Spálené Poříčí and further in the Order's monastery in Letovice and Brno.

Key words: Vojtěch Václav Málek, the Hospitaller Order of St. John of God, hospital, anaesthesia, monastery.

Práce obsahuje 115 560 znaků = 64 NS.

OBSAH

ÚVOD	5
1. DOBA OD NAROZENÍ PO VSTUP DO ŘÁDU MILOSRDNÝCH BRATŘÍ	7
Mládí	7
Vstup do řádu Milosrdných bratří	12
2. DOBA PŘED KNĚŽSKÝM SVĚCENÍM	17
Vojenská služba	17
Návrat do nemocnice.....	21
Nucené opuštění nemocnice.....	23
3. CESTA KE KNĚŽSTVÍ A KNĚŽSKÁ SLUŽBA.....	30
Cesta ke kněžství.....	30
Činnost P. Vojtěcha po obnově možnosti působení v řádu Milosrdných bratří v Letovicích.....	37
Zvolení provinciálem a poslední léta	44
ZÁVĚR.....	48
Prameny:	50
Literatura:.....	51
Přílohy:	52

ÚVOD

Čtrnáct let jsem se s P. Vojtěchem Václavem Málkem setkával v klášterním kostele sv. Václava v Letovicích. Postupně jsem ho poznával jako člověka s výjimečnými kněžskými schopnostmi a se zvyšujícím se věkem jsem stále více oceňoval jeho přístup k liturgii. Rozhodl jsem se tedy sepsat životopis tohoto kněze z řádu Milosrdných bratří, jako diplomovou práci.

Před dvěma lety jsem navštívil P. Vojtěcha v brněnském konventu a položil mu otázku: „Otče Vojtěchu, rád bych sepsal váš životopis, souhlasíte s tím?“ Odpověď na sebe nenechala dlouho čekat: „V žádném případě!“ Zaskočen razantní odpovědí, která nedávala prostor k diskusi, jsem začal rozpracovávat jiné téma. Při další návštěvě v Brně se P. Vojtěch v Brně sám dotkl tohoto tématu. „*Až umřu, tak můj životopis můžete sepsat, třeba to bude poučení pro další generace. Žádné oslavování, pište podle pravdy.*“¹ P. Vojtěch byl Pánem života a smrti z času do věčnosti povolán 9. listopadu 2016. Životopis tedy mohl vzniknout i s jeho požehnáním.

Čím hlouběji jsem se ponořoval do životní cesty P. Vojtěcha, poznával jsem, jak zajímavé téma jsem si zvolil. Na pozadí převratných změn v naší vlasti, ať už mám na mysli 2. světovou válku, nebo komunistický puč v roce 1948 a v neposlední řadě nástup normalizace, se odvíjel život zdánlivě nenápadného řeholníka a kněze, který se zapsal do srdcí nezměrného množství lidí.

Jako stěžejní prostředek ke zmapování života P. Vojtěcha Václava Málka jsem používal rozhovory s pamětníky. Navštívil jsem místa, kde žil a na každém místě jsem se pokusil nalézt několik lidí, kteří P. Vojtěcha znali. Vzpomínek a příběhů se postupně našlo velké množství a nastala práce třídění. K mému údivu nejčastější odpovědí na otázku, co mi mohou říci o P. Vojtěchovi, bylo, že to byl hodný člověk. Diplomová práce je tedy hledáním odpovědi na otázku: „Kdo byl ten hodný člověk?“

P. Vojtěch Václav Málek jako ošetřovatel, anesteziolog, rehabilitační pracovník a v neposlední řadě jako kněz, se snažil svoji službu dělat co nejlépe. Nepotrpkěl si na okázalá gesta, ale ve skromnosti a ve skrytosti pracoval na vinici Páně.

¹ Rozhovory s P. Vojtěchem Málkem uskutečněné 4. května, 27. května a 29. července roku 2015 v konventu Milosrdných bratří v Brně.

Velkou pomocí při psaní práce mi byly i rozhovory, které jsem s P. Vojtěchem vedl střídavě v brněnském konventu a na oddělení Nemocnice Milosrdných bratří v Brně, kde se léčil z těžkých nemocí. Dalším velkým pomocníkem se staly vzpomínky, který namluvil P. Vojtěch na magnetofonový pásek, a který přepsala paní Anna Hrubá² za jeho pobytu v Letovicích. Tento přepis mi byl zapůjčen z archivu řádu Milosrdných bratří v Brně. Úsek života P. Vojtěcha, od jeho zvolení provinciálem do smrti, jsem na žádost představeného řádu Milosrdných bratří z důvodu citlivosti tématu omezil pouze na osobní zážitky a zážitky věřících, kteří P. Vojtěcha v té době navštěvovali. Ze stejného důvodu v práci není použit žádný materiál získaný z rozhovorů s řádovými bratřími.

Děkuji vedoucí práce PhDr. Jitce Jonové, ThD. za trpělivé a odborné vedení. Děkuji také představenému řádu Milosrdných bratří fr. Martinovi Mackovi za pomoc při hledání pramenů a za poskytnutí materiálů z klášterního archivu. V neposlední řadě děkuji všem pamětníkům za čas, který věnovali vzpomínání na ušlechtilého člověka P. Václava Vojtěcha Málka.

² Anna Hrubá, spolupracovnice P. Vojtěcha v Letovicích. Narodena 19. dubna 1928 v Letovicích, zemřela tamtéž 29. dubna v roce 2012.

1. DOBA OD NAROZENÍ PO VSTUP DO ŘÁDU MILOSRDNÝCH BRATŘÍ

Mládí

Václav Málek, řádovým jménem Vojtěch, se narodil 20. srpna 1927 ve Slavíkově u Havlíčkova Brodu jako nejmladší syn Františka Málka a Marie Málkové, vdovy po Josefu Málkovi. První manžel Marie Málkové, Josef, zahynul během 1. světové války a Marie se podruhé vdala. Jejím druhým manželem se stal František Málek, bratr Josefa Málka.³

V prvním manželství se narodilo pět synů. František (1905 – 1973), Josef (1907), Jaroslav (1909 – 1963), Antonín (1911) a Štěpán (1914).

Z druhého manželství se narodily čtyři děti. Tři dcery - Marie (1920), Anna (1922), Františka (1925) a nejmladší syn Václav, pozdější kněz řádu Milosrdných bratří.⁴

Otec starších bratrů, Josef Málek, byl povolán do 1. světové války a před odchodem požádal svého mladšího bratra Františka, aby se ujal jeho rodiny. Nejednalo se o běžné řešení, ale Josef pravděpodobně vědom si problémů, které jistě na ženu s pěti dětmi dolehnou, cítil povinnost alespoň takto zabezpečit chod rodiny. Záměr Josefovi nevyšel, protože i Josefův bratr byl záhy povolán do války. Starost o hospodářství padla na nejstaršího Josefova syna Františka, který měl v té době devět let. Staral se během válečných událostí o pole a luka. „*Maminka říkala, že ho za pluhem nebylo ani vidět a už musel dělat ty nejtěžší práce, protože na statku nikdo jiný nebyl.*“⁵ Otec starších bratrů, Josef, ve válce padl⁶ a po delších průtazích se ze zajetí vrátil jeho mladší bratr František, který, vědom si svého slibu, se v 27. dubna 1920 oženil s vdovou po svém starším bratru Marií Málkovou a vyženil tak pět synů. Po třech dcerách z druhého manželství, se narodil

³ Archiv konventu Milosrdných bratří (Brno) – osobní složky bratří.

⁴ Data narození sourozenců jsem dohledal z matričních knih a některá data úmrtí zmiňuje P. Vojtěch ve svých pamětech. Všichni sourozenci P. Vojtěcha již zemřeli, ale data úmrtí ostatních se mi nepodařila dohledat.

⁵ Rozhovory s P. Vojtěchem Málkem uskutečněné 4. května, 27. května a 29. července roku 2015 v konventu Milosrdných bratří v Brně.

⁶ Podle P. Vojtěcha se doma nikdy nemluvilo o této bolestné události, kde a kdy padl, pouze se vědělo, že padl v I. Světové válce. Na oddacím listě z 27. dubna 1920 je uvedeno: Málková Marie, vdova po Josefu Málkovi.

Václav jako poslední, v celkovém pořadí deváté dítě. Pokřtěn byl 28. srpna 1927 ve farním kostele sv. Jiljí v Libici nad Doubravou.

„Vztahy mezi námi byly velmi dobré. Rodina byla spořádaná, protože kde je víc dětí, musí být kázeň. Nic výstředního jsme si nemohli dovolit. Citová výchova byla slabá. Žádné mazlení, na to nebyl čas ani síly, co si pamatuji. Já sám jsem byl odkázán na sestry, nejstarší byla o 7 let starší. Musely už pracovat, vařit. Nemohu říci, že by mně něco scházelo.“⁷ Období meziválečné hospodářské krize, které vyvrcholilo druhou světovou válkou, nebylo jednoduché pro dospělé, natož pro děti. Žilo se ve velké skromnosti. Snad proto, že děti na vesnici vyrostli většinou ve stejných podmínkách a nezažili nic jiného, nestěžovali si a necítili, že by jim něco chybělo. Dárky na Vánoce nebyly téměř žádné, pouze cukroví na stromečku. Také hračky byly vzácností a zimní sporty se omezovaly na klouzání po rybníce. Nebyly peníze na nějaké sportovní vybavení. „Nepociťovali jsme to jako nějakou ztrátu. Byli bychom rádi, kdyby něco bylo, ale věděl jsem, že to není možné. Vyrůstal jsem za války v protektorátu, tak co jsem mohl chtít.“⁸

Rodiče dětem vštěpovali hlavně smysl pro povinnost. Doslova: „Co řekli, to platilo.“ Václavův vlastní tatínek byl pokladníkem kampeličky a velitelem hasičů. Děti dělaly spojky. „Půjdeš do Rovného, půjdeš do Horního Vesce, najdeš tam tu a tu rodinu, vyřídíš to a to.“⁹ Dnes by se zatelefonovalo, jelo autobusem, ale v tehdejší době děti všude chodily pěšky. Potom, po návratu domů, musely říci – vyřídil jsem, byli doma a nebo nebyli doma. Takové úkoly tehdy děti běžně dostávaly. Občas bylo obtížné úkol splnit. „Rodiče se o nás nebáli, ale my děti jsme se bály. Psů jsme se bály. Však mě také asi dvakrát napadl. Ale nebylo odvolání. Věděly jsme, že když jsme byly poslány, tak jsme musely. Nedovedly jsme si představit, že bychom odmluvily. Nevzpomínám si, že bych rodičům řekl: „Já tam nepůjdu.“ Dnes se řekne – to bylo tehdy – a tím se to odbude, nevyvodí se z toho žádné poučení. Zřejmě už ta doba a prostředí nějak život utvářely.“¹⁰ Mohu z vlastní zkušenosti říci, že přesnost a spolehlivost P. Vojtěcha byla až příslovečná. Neexistovalo, že by, ač unaven, odmítl jakoukoli službu, ať už zpověď, zaopatřování anebo umožnit prohlídku kostela i s výkladem v jakoukoli hodinu. Že si má chystat

⁷ Osobní vzpomínky P. Vojtěcha Málka.

⁸ Rozhovory s P. Vojtěchem Málkem uskutečněné 4. května, 27. května a 29. července roku 2015 v konventu Milosrdných bratří v Brně.

⁹ Osobní vzpomínky P. Vojtěcha Málka.

¹⁰ Rozhovory s P. Vojtěchem Málkem uskutečněné 4. května, 27. května a 29. července roku 2015 v konventu Milosrdných bratří v Brně.

kázání, napíše jej později, že se má chystat na odjezd do vedlejší farnosti sloužit mši svatou, však mám ještě pět minut, že je čas oběda, jídlo si ohřeje později. Služba, služba, nic než služba. Tak si ho pamatuji. Všechno vykonával navíc ještě s úsměvem.

Do kostela chodil s rodiči a sourozenci pěšky. Farní kostel v Libici nad Doubravou byl vzdálen asi šest kilometrů a při cestě tam i zpět se musel překovávat velký výškový rozdíl. Chodili tedy do kostela buď v Horním Studenci, nebo v Dolním Studenci (dnes Novém Studenci). V těchto dvou kostelích byly slouženy nedělní bohoslužby střídavě, protože je spravoval jeden kněz. Cesty do kostelů vedly pěšinami lesem a mimořádně vzácnou přírodou. Dnes bychom řekli chráněnou krajinnou oblastí Železných hor. Snad tam se formovala jeho láska k přírodě a ke všemu stvoření. Bohoslužby byly tehdy pouze v neděli, ale Václav nevynechal ani Křížové cesty a Májové pobožnosti. Případalo mu to jako samozřejmost, i když byl na Vysočině sníh. Někdy se stalo, že bylo počasí opravdu špatné, pršelo, vánice apod., tehdy se místo návštěvy bohoslužby doma společně modlili růženec.

Do obecné školy začal Václav chodit v roce 1933 v rodné obci Slavíkov. *„Obecná škola byla v místě, pár kroků. Tam jsem nechyběl nikdy, pokud jsem nebyl nemocný. Ale vůbec ne kvůli počasí, ani když jsem chodil do měšťanské školy. To bylo 6 km doslova taky po pěšinách přes hory a doly. Někdy to bylo až nebezpečné, vzpomínám si na jaře, když jsem přecházel přes rozvodněný potok. Ale došel jsem, celý umáchaný.“*¹¹

Učil se rád a učitelé byli pro něj authority. Neměl žádný oblíbený předmět a učil se poměrně dobře. Občas nějaká dvojka. *„Vzpomínám si, že mně paní učitelka v obecné škole napsala červeným písmem: Velice pěkně píše. Ale pak jsem se zhoršil.“*¹² Náboženství se učilo ve škole, katechismus a jak se dříve říkalo, biblická dějprava, takže doma ho rodiče už neměli důvod zkoušet a kontrolovat. Pokládali za samozřejmé, že co se ve škole učilo, bylo pro vzdělání dostačující. Občas četl nahlas různé knihy, když se dralo peří. Střídal se ve čtení se sourozenci, aby se čas, jak často slyšel od svých rodičů, nějak využil, aby se nepovídalo jen tak zbytečně a tím se v něm probouzela láska k literatuře a knihám. V té době přečetl opravdu hodně knih a to nejen náboženských, ale i dějepisných a historických. Když si nejstarší bratr objednával knihy od Vlasty Javořické,

¹¹ Osobní vzpomínky P. Vojtěcha Málka.

¹² Rozhovory s P. Vojtěchem Málkem uskutečněné 4. května, 27. května a 29. července roku 2015 v konventu Milosrdných bratří v Brně.

od Aloise Jirásk a Karla Václava Raise, přečetl i ty. Pokud byla možnost, dávali v rodině přednost knihám náboženským. Některé knihy si půjčoval z místní knihovny.

„ Za protektorátu, když mně bylo dvanáct roků, jsem začal chodit do měšťanky do Trhové Kamenice. Mezi lidmi bylo napětí a strach, ale já jsem tomu ještě nerozuměl. Pamatuji se, že se mluvilo o Lidicích, ale ty byly od nás daleko. Zato Ležáky byly blízko, za Hlinskem. Do Hlinska v Čechách jsem někdy chodíval pěšky, když bylo potřeba něco vyřídit. A také si vzpomínám, že když bylo po atentátu na Heydricha a nenacházeli se atentátníci, proslýchalo se, že každá desátý Čech bude zastřelen. Nevím, jestli to tak bylo, ale do dneška si vzpomínám, že když jsem šel do školy, a ještě dnes vím to místo, kde jsem o tom přemýšlel, jak se to asi počítá? V té době jsem ještě neměl patnáct roků, bylo to koncem května a v Lidicích byl zastřelen chlapec, kterému taky ještě nebylo patnáct roků. Tak jsem si říkal – Jak to budou počítat, - postaví nás do řady a budou počítat: jedna, dvě, tři - - - budu to já, ten desátý? “¹³ V měšťance začal Václav chodit soukromě na latinu. Přípravoval se tak na další studia gymnasia. Sourozenci měli jenom obecnou školu a s nejmladším Václavem se počítalo, že bude studovat dále. Rodiče si přáli, aby studoval gymnasium a maminka doufala, že se rozhodne pro kněžství. Když si později podal přihlášku do řádu Milosrdných bratří, rodiče nic nenamítali, mysleli si, že dostuduje gymnasium a půjde do semináře. Netušili, že řád Milosrdných bratří klade důraz na pomoc nemocným a řádoví kněží jsou výjimkou.

Docházení do měšťanky v Trhové Kamenici nebylo pro Václava jednoduché. Ráno vycházel z domu v půl sedmé a v osm hodin začínala škola, ta skončila ve tři nebo ve čtyři hodiny a pak navštěvoval soukromé hodiny latiny. Za školy tedy chodil někdy pozdě, až v pět hodin a vždycky sám, cestičkami lesem, tak že se z něj stával takový samotář. Cesta mezi Slavíkovem a Trhovou Kamenicí byla pustá, téměř nikoho nepotkával. *„ Byl jsem napjatý, když jsem do lesa vkročil a vždycky jsem se těšil na chvíli, až z lesa vyjdu, protože jsem šel po pěšině. Kdyby to byla silnice, občas by někdo projel. Lesníci tam samozřejmě byli, ale já jsem nikdy nikoho nepotkal, snad ani ve dne. Kamarády jsem také neměl, protože v obci nebyl nikdo tak starý jako já. Jen tak jsem se setkával s jedním starším a jedním mladším. Ten mladší byl syn pana řídícího, ale byl*

¹³ Rozhovory s P. Vojtěchem Málkem uskutečněné 4. května, 27. května a 29. července roku 2015 v konventu Milosrdných bratří v Brně.

*dost výstřední.*¹⁴ Byl to úplně jiný život než dnes. V rodině neměli ani rádio a nevzpomíná si, že by odebírali nějaké noviny, přesto volných chvil mnoho nebylo. Po příchodu ze školy, pomáhal v hospodářství, pokud neměl své úkoly do školy. To rodiče respektovali. „Když máš hotové úkoly, běž tam a tam a udělej to a to.“ V létě však doma pomáhal celé prázdniny. „*Jestli jsem jako děcko zlobil? To si ani nevzpomínám. Jinak doma jsem neměl nic, za co by mě trestali. Maminka byla nemocná. Měla těžký revmatismus. Já už si ji zdravou nepamatuji. Jen trochu chodící, to si vzpomínám, ale většinou ji pamatuji jako ležící, až do její smrti.*¹⁵ Jednou mně psala, že ty revmatické bolesti pociťovala už od mého narození. A otec? Nevzpomínám si, že by na mě sáhl. Také mě vychovávali bratři. Nejstarší mě honil do práce. Zdálo se, že už byl nesvůj, když mě neměl při sobě. Samozřejmě ale, když jsem mohl, mimo školu.“¹⁶

Ke konci 2. světové války, na jaře 1945, byl nábor do zákopových prací. Nejstarší bratr František byl vybrán také, i když jeho ročník tuto povinnost neměl. Patnáctého ledna odejel na Moravu do Zašové. Po dvou měsících vyšel rozkaz, že na kopání zákopů musí jít i ročník 1927 a 1928. Marně se Václav vymlouval, že bratr František je už na zákopech. Musel jít také a tak 15. března 1945 odjel transportem na Moravu do Měnína. Později byl přeřazen do Újezdu u Sokolnice. To je blízko Slavkova u Brna, nedaleko Mohyly Míru.¹⁷ Nakonec byl převelen přímo do Brna, do Pisárek. Bylo to před 12. dubnem, kdy byl bombový nálet na Brno.¹⁸ „*15. dubna jsme v sobotu večer všichni z tábora utekli, tajně jsme opustili tábor. Šli jsme přes nějaký most na nádraží, mlhavě si pamatuji, že tam byla nějaká stráž, ale pustili nás a my nasedli do vlaku. Já jsem jel přes Tišnov na Havlíčkův Brod. Nevím už, kudy jsme se toulali. Vlak chvíli stál, nejel, pak se rozjel, a když jsme se dostali do Havlíčkova Brodu, byla už neděle poledne. Musel jsem přestoupit a než jsem došel ještě pěšky, bylo pozdní odpoledne v neděli 16. dubna 1945. To byla ještě válka.*“¹⁹

¹⁴ Osobní vzpomínky P. Vojtěcha Málka. Čím byl syn pana řídícího výstřední, P. Vojtěch ve svých vzpomínkách neupřesnil.

¹⁵ Maminka zemřela v roce 1958 ve věku 75 let a tatínek v roce 1970 ve věku 88 let.

¹⁶ Osobní vzpomínky P. Vojtěcha Málka.

¹⁷ Mohyla míru je první mírový památník v Evropě. Stojí v místě rozhodujícího vítězství Francouzů vedených císařem Napoleonem nad Rusy a Rakušany v tak zvané bitvě tří císařů.

¹⁸ II. sovětský letecký nálet na Brno byl 12. 4. 1945, zasáhl střed města v plném denním provozu, bomby byly tříštivé a pouze poškodily budovy (nádraží), ale ztráty na životech byly značné (zásah plně obsazené tramvaje na Joštově ulici). Po tomto náletu ustal život ve městě, které se připravovalo na pouliční frontové boje.

¹⁹ Osobní vzpomínky P. Vojtěcha Málka.

Václav měl štěstí, že po něm nikdo nepátral, takže v relativním klidu v rodné obci zůstal až do konce války.

Jakmile ustalo válečné běsnění, požádal Václav o povolení chodit na přípravu do gymnasia v Chotěboři. Chotěbořské gymnasium nepořádalo přípravné kurzy, obrátil se tedy na gymnasium K. H. Borovského ve vzdálenějším Havlíčkově Brodě. V Havlíčkově Brodě byl přijat, ale pouze do přípravné třídy, kde se budoucí studenti připravovali k přijímacím zkouškám. Příprava začala již v červnu a červenci v roce 1945 a koncem srpna již dělal přijímací zkoušky na gymnasium v Chotěboři. „*Nebylo to lehké. Tam už jsem pěkné známky neměl, mezera tři let, jiná škola a učební látka pro mě nebyla tak dostupná. Zkoušky jsem udělal, ale kvinta nebyla pro mě vynikající.*²⁰ *Měli jsme takové zvláštní profesory. Latinu měla prof. Kolářová, profesor chemie byl mimořádný člověk, univerzitní profesor, ale podivín, Dr. Lošan – říkalo se, že ho tam dali za nějaké výstřednosti. Byl samozřejmě velmi učený, ale když zkoušel, byla to hrůza. S nikým se nebavil, sázel jenom čtyřky a pětky.*“²¹ Studium, byť náročné, si Václav oblíbil, ale již po prvním roce studia ukončil.

Vstup do řádu Milosrdných bratří

V prvních dnech měsíce března 1946 při nedělní návštěvě kostela v Horním Studenci si po mši svaté zakoupil týdeník „NEDĚLE“. Tam ho zaujal článek: „Řád Milosrdných bratří – služba Bohu a národu.“²² Po přečtení se stal jakoby novým člověkem. Obsah článku jej vyburcoval k jasnému rozhodnutí – zažádám o přijetí do řádu. V té době měl necelých devatenáct roků. Nic nevěděl o náboženských řádech, nic nevěděl o životě v řádu Milosrdných bratří. Nemyslel na to, že vstup do řádu je vážná a velice zodpovědná věc, že život v něm je vázán nejdříve jednoduchými a potom slavnými sliby – usque ad mortem.²³ Bylo to od něj velmi odvážné přerušit studium na gymnasiu a vstoupit do neznáma. Večer oné neděle zašel k mamince a prosil o povolení vstoupit do Řádu Milosrdných bratří. Poslala jej k tatínkovi. Ten nebránil, neřekl ne. Ještě po mnoha letech si vzpomíná na ty chvíle. „*Jak mohli oba rodiče schválit to, o čem jako*

²⁰ Vysvědčení viz příloha č. 6.

²¹ Osobní vzpomínky P. Vojtěcha Málka.

²² Celý článek viz příloha č. 1.

²³ Do smrti.

*já nic nevěděli? Nebyl v tom prst Boží? Mám dva poznatky, které ospravedlňují mé takřka bleskové rozhodnutí. První. Myšlenka na vstup do řádu by dříve nebo později vyprchala a zanikla by jako nereálná, neuskutečnitelná. Druhý. Kdybych byl mimořádně vytrvalý a čekal do maturity, tedy do roku 1949, už bych se do řádu nedostal. Kdyby přece, tak v padesátém roce všichni čekatelé a novicové museli na rozkaz tehdy všemocné komunistické strany z řádu odejít.*²⁴ Pro P. Vojtěcha byl jakýkoli náboženský řád neznámým pojmem. Kdyby se mu do rukou dostal článek a jezuitů, rozhodl by se pro ně. Stejně tak by jednal, kdyby to byl článek o dominikánech, premonstrátech, benediktinech nebo o jiném řádu. Často si pokládal otázku: Proč to byli a dosud jsou milosrdní? Neví. Navíc si už od samého začátku příslušnosti k řádu dal předsevzetí, že ho ani na minutu neopustí, což dodržel. V článku P. provinciála Ireneje Jančaříka²⁵ můžeme také číst: Studentům, kteří prošli noviciátní školou dává řád možnost dále studovat na kněze, lékaře a lékárníky. Toho se Václav, už kandidát do řádu, chytil a P. převorovi konventu v Praze, Celestýnu Šulcovi²⁶ svoje přání být knězem připomněl. Jeho odpověď byla překvapující: „*I laici se mohou stát svatými.*“²⁷ Touha po kněžství, kterou vyjádřil už ve dvanácti letech panu řídícímu obecné školy, se dočasně rozplynula. Řád potřeboval schopné ošetřovatele k nemocným.

Po nějaké době Václavovi hlavní sestra v nemocnici Na Františku, kde byl zaměstnán, oznámila, že bratřím není dovoleno studium. To už bylo v době komunistické diktatury. Nicméně jeho rozhodnutí neopustit řád platilo, ač tomu mnozí nevěřili. „*Vzpomínám si, když jako čekatel před vstupem do noviciátu jsem na dva dny odjel navštívit svou těžce nemocnou maminku a celou rodinu. Po svém návratu, který komunita bratří neočekávala, (byl jsem prý moc nóbl, abych snášel cokoli nečistého, co je s ošetřováním nemocných spojeno), mi otec převor řekl: „Kdybyste se nevrátil, tak bych si pro vás přijel.“*“²⁸

²⁴ Soubor kázání – archiv konventu Brno, netříděný.

²⁵ Provinciál Milosrdných bratří Irenej Jaroslav Jančařík, čestný kanovník kroměřížský, narozen ve Bzové 24. 9. 1876, vysvěcen na kněze byl 11. 4. 1903. Zemřel 26. 4. 1949 v Praze.

²⁶ Václav Celestin Šulc, narozen 24. července 1891 v Malém Újezdě. Byl provinciál české provincie řádu Milosrdných bratří a převor kláštera Na Františku v Praze 1. Za války byl zatčen a vězněn na Pankráci, v Terezíně a v koncentračním táboře Dachau. V listopadu 1950 byl zatčen a obviněn ze špionáže a napomáhání k útěku za hranice. Ve vězení v Brně 2. května 1951 zemřel.

²⁷ Rozhovory s P. Vojtěchem Málkem uskutečněné 4. května, 27. května a 29. července roku 2015 v konventu Milosrdných bratří v Brně.

²⁸ Osobní vzpomínky P. Vojtěcha Mála.

Václav Málek oznámil třídnímu profesorovi, že zažádal o přijetí do řádu a odchází do Prahy. Třídní profesor byl proti tomuto rozhodnutí, byť rodiče Václava plně podporovali. Pan profesor, i když byl členem Lidové strany, se postavil rozhodně proti a neodhlásil Václava ze školy. I profesora náboženství, který Václava do řádu doporučoval, přemluvil, a společně se snažili studenta od úmyslu opustit školu odvrátit. Nevíme co bylo motivem profesorů odradit studenta Václava od úmyslu vstoupit do řádu. Pravděpodobně chtěli, aby nadaný student dokončil studia. Víme však jistě, že 23. července 1946 se Václav Málek stal čekatelem řádu Milosrdných bratří v Praze a současně ukončil studium na gymnasiu. Do Chotěboře napsal oznámení, že změnil bydliště a tím přemlouvání profesorů skončilo.

Jako čekatel byl představen nevelké řádové komunitě, která se skládala z deseti bratří se slavnými sliby, šesti bratrů s jednoduchými sliby, dvou oblátů, šesti noviců a dvou čekatelů. V následujících dnech byl seznamován s duchem řádu, byl uváděn do řádových modliteb a do účasti na mši svaté, jak v kostele zasvěcenému sv. Apoštolům Šimonovi a Judovi, tak v nemocniční kapli. V nemocnici se v začátcích svého pobytu staral o úklid pokojů a chodeb. Po prvních řádových školeních následovaly kroky ve službě u nemocných. *„Byl to hluboký vpád do nitra mého osobního já, kde se měl zakořenit trvalý vztah k nemocným.“*²⁹ Práci čekatelům i novicům určoval magistr noviců a ten pro čekatele a novice vybral pokoj s třiceti pěti nemocnými, kde se pod dohledem bratří učili v praxi, jak přistupovat k nemocným, jak jim odpovědně posloužit. V této službě se také učil, jak nemocným po všech stránkách porozumět, jak jim sloužit skutkem lásky i slovem, podle řádového hesla: Per corpus ad animam. (Tělem k duši)³⁰. *„Takové školení bylo náročné, protože materiál, který jsme opracovávali, nebyl z kovu ani ze dřeva, ale byl to zvlášť citlivý vnímavý člověk.“*³¹ Tato čekatelská doba byla krátká, trvala tři měsíce a to do 28. října 1946, kdy byl přijat do noviciátu obláčkou, byl mu přidělen řádový oděv a jméno Adalbertus, česky Vojtěch.³²

Noviciát trval jeden rok, ale už koncem noviciátu byl přidělen na krční, nosní a oční ambulanci a také do laboratoře. *„Byl to úkol obtížný, protože to byla vlastně tři*

²⁹ Rozhovory s P. Vojtěchem Málkem uskutečněné 4. května, 27. května a 29. července roku 2015 v konventu Milosrdných bratří v Brně.

³⁰ JIRÁSKO, Luděk. Církevní řády a kongregace v zemích českých. Praha: Klášter premonstrátů na Strahově, 1991, s. 173. ISBN 80-85245-11-6. Str. 74.

³¹ Rozhovory s P. Vojtěchem Málkem uskutečněné 4. května, 27. května a 29. července roku 2015 v konventu Milosrdných bratří v Brně.

³² Od této chvíle budu Václava Mála nazývat buď bratr Vojtěch, nebo P. Vojtěch.

pracoviště. Laboratoř byla každý den, dokud se všechna práce neudělala, na krční ambulanci služba začala kolem dvanácté hodiny, když přišel lékař, to bylo rovněž celý den, protože nemocní byli ambulantní. Pak jsme ještě navštívili nemocné na lůžkách a večer, když byly nějaké operace, krční nebo nosní, přicházel tento lékař kolem osmnácté hodiny a operovali jsme třeba do dvaceti hodin. Pak byl úklid nástrojů a všeho potřebného k operacím, jiný k této službě určen nebyl. To všechno jsem dělal sám. Čili příprava pacientů, příprava nástrojů, asistence, dále následoval zase úklid a vlastně také pozorování pooperačních nemocných. Často i v noci.³³ Práce bylo mnoho, naštěstí oční lékařka přicházela jen jednou za týden. S bratrem Vojtěchem chodila k lůžkům nemocných, kteří měli naordinováno oční ošetření. Oční operace se omezovaly na drobné zákroky. Z vyprávění je zřejmé, že nešlo o žádné pozvolné seznamování se s prací v nemocnici, ale o pravou dřinu, která prověřila schopnosti každého kandidáta do řádu Milosrdných bratří. Smyslem bylo zjistit, zda myslí službu nemocným jako službu samotnému Kristu nebo se jedná o krátkodobé vzplanutí, které ve světle náročné služby neobstojí. Bratr Vojtěch vytrval a 8. prosince 1947 složil do rukou představeného řádu Milosrdných bratří jednoduché sliby. Pokračoval nadále ve své službě nemocným v ambulancích. „Rok 1948 jsem prožíval dost nevědomě. Byl jsem tak zaměstnaný, že politika a ostatní věci šly kolem mne. Na to nebyl čas. Vím jen, že když proběhla ta únorová událost,³⁴ přišel můj šéf, lékař, nějaký rozháraný, ale víc jsem to nevnímal.“³⁵

Za několik měsíců byl bratru Vojtěchovi doručen povolávací rozkaz a následoval jeho nástup na vojenskou službu. „Jakmile bylo v naší pražské řádové nemocnici známo, že nastupuji vojenskou drezuru, řekl mi dobrý lékař Dr. Pavelka: „Na vojně se alespoň vyspíte.“ Byla to pravda jen z části. Byl jsem přidělen do západního pohraničí, a to v době, kdy měl kdekdo plná ústa blahodárného socialismu a proti němu útočícího nepřátelského imperialismu. My vojáci Československé armády jsme samozřejmě museli stát na straně socialismu a všemi zbraněmi a silami jej hájit. Proto noc co noc poplarchy,

³³ Rozhovory s P. Vojtěchem Málkem uskutečněné 4. května, 27. května a 29. července roku 2015 v konventu Milosrdných bratří v Brně.

³⁴ Vítězný únor - pojmenování komunistického puče v Československu, který proběhl v roce 1948 mezi 17. a 25. únorem.

³⁵ Srov. JEŽKOVÁ, Anežka, CHALUPA, Jiří. *Tichá srdce*. Praha: Nakladatelství Anežka Ježková – Tichá srdce, 2015, s. 383. ISBN 978-80-902851-1-9, ISBN 978-80-7376-396-1. Str. 231 – 232.

noční cvičení, stráž, služby. Kdepak spánek, ten jsme mnohdy odbyvali vsedě, vstoje i v chůzi. Takže vidina dostatečného spánku se ztrácela v nedohlednu.“³⁶

³⁶ Rozhovory s P. Vojtěchem Málkem uskutečněné 4. května, 27. května a 29. července roku 2015 v konventu Milosrdných bratří v Brně.

2. DOBA PŘED KNĚŽSKÝM SVĚCENÍM

Vojenská služba

1. října 1949 nastoupil bratr Vojtěch vojenskou službu. „Šel jsem k odvodu, a první otázka vojenského důstojníka byla: „Už jste byl trestaný?“ Divil jsem se, ale on na to: Měl byste být trestaný, protože jste se loňského roku nepřihlásil k odvodu! Tak vidíte, že jsem si ničeho nevšímal. Prostě práce, práce, práce, práce. Ve dne a třeba i v noci.“³⁷ Bratr Vojtěch nastupoval v komplikované politické situaci. První rok vojenské služby byl Generálem a ministrem obrany Ludvík Svoboda.³⁸ Byl to rozený voják, který dbal na respektování legionářských tradic a budoval armádu jako národní a lidovou. Velitelé byli převážně legionáři, účastníci domácího a zahraničního odboje. Po roce vojenské služby všechno přestalo platit, vystřídali se ministři. V roce 1950 nastoupil ministr národní obrany Alexandr Čepička a všechno bylo nové. Armáda prošla kádrovou obměnou, legionáři a účastníci zahraničního odboje byli z armády propuštěni nebo vězněni.³⁹ Už v dubnu 1950 Akcí K⁴⁰ začal boj proti církvi a to nezákonnou a násilnou likvidaci klášterů a mužských katolických řeholních řádů, která proběhla v komunistickém Československu. Také v armádě nastaly změny. Počínaje přísahou,⁴¹ až po ostříhání vlasů a konče novými vojenskými řády. Nic z minulosti už neplatilo. Zvláště

³⁷ Srov. JEŽKOVÁ, Anežka, CHALUPA, Jiří. *Tichá srdce*, str. 232.

³⁸ Ludvík Svoboda – narozen 25. listopadu 1895 v Hroznatíně, československý generál a politik. Během druhé světové války vedl 1. československý armádní sbor na východní frontě. Poválečný ministr národní obrany 1945 až 1950. V letech 1968 až 1975 byl prezidentem Československé socialistické republiky. Zemřel 20. září 1979 v Praze.

³⁹ Z mnohých připomenou pouze Bohumila Bočka narozeného 4. listopadu 1894 v Sivicích u Brna, který zemřel 16. října 1952 ve věznici ve Valdicích. Byl to československý generál, legionář v Rusku (1916 – 1920), příslušník protinacistického odboje, také byl v letech 1945 – 1948 náčelníkem Hlavního štábu československé branné moci. Stal se jednou z obětí komunistického teroru. Pohřben je v Dubicku u Šumperka.

⁴⁰ Akce K je název pro nezákonnou násilnou likvidaci klášterů a mužských katolických řeholních řádů, která proběhla v komunistickém Československu 13. dubna 1950.

⁴¹ Úvod vojenské přísahy do roku 1950 - "Přisaháme při všem, co jest nám svato, a v plné shodě se svým svědomím a přesvědčením, že budeme poslušni presidenta a vlády republiky Československéatd., Úvod přísahy od roku 1951 - Já, občan lidově demokratické republiky Československé, slavnostně přísahámatd., až od roku 1961 se v přísaze objevuje - "Já, občan Československé socialistické republiky, vědom si své čestné vlastenecké povinnosti, přísahám před bojovou zástavou věrnost pracujícím lidu vedenému Komunistickou stranou Československa.

v pohraničí,⁴² kde bratr Vojtěch sloužil. Podle velitelů byli stále „na obzoru kapitalisté,“ kteří chtěli zničit socialismus v naší zemi a naši vojáci jej museli bránit. Po nástupu k vojenskému útvaru v roce 1949 se bratr Vojtěch přihlásil k členství v řádu Milosrdných bratří, ale tehdy takovéto skutečnosti nebrali velitelé na vědomí. Pokud by se takto přihlásil po roce 1950, po nástupu nového ministra národní obrany Alexandra Čepičky, jistě by skončil u PTP.⁴³ Byl tedy zařazen do normální vojenské služby ve zbraní jako zdravotník. To, že nebyl rozeným vojákem, dokazuje následující příhoda. V rámci různých cvičení velitel bratra Vojtěcha vybídl, i když byl veden jako zdravotník, aby se alespoň jedenkrát zúčastnil jednoho z plánovaných cvičení. Konkrétně to měla být obrana proti útočnickovi. Jako osobní zbraň měl samopal a k tomu dostal do rukou pancéřovou pěst. Do místa obrany se všichni plížili vysokou trávou, aby útočníka řádně oklamali. Když se statečně ubránili a cvičení skončilo, jako vždycky byl dán rozkaz k prohlídce zbraně. Bratr Václav sáhl po samopalu, ale samopal nikde. Zhrozil se! Jak se voják mohl bránit, když neměl zbraň, a co víc, vůbec to nevěděl! Takové provinění by šlo k vojenskému soudu a byl by na něj uvalen pořádný trest. V té chvíli měl velké štěstí. Velitel družstva a velitel čety, kteří měli provádět prohlídku, byli jeho kamarádi z ročníku. Zaútočili na něj: „Človče, hned utíkej samopal hledat, chvíli počkáme, snad se nám to podaří utajit.“ Šel tedy po stopách, kudy se dostali na stanoviště obrany, avšak další malér na obzoru. Potkal velitele roty.⁴⁴ Čekal otázku: „Co jste ztratil, co hledáte?“ Nestalo se. Řekl mu: „Vy také něco hledáte, kdybyste zde našel červenou knížku, přineste mi ji!“ Červenou knížku bratr Václav nenašel, ale samopal ano. Rychle běžel zpět, aby mohlo být ohlášeno: „Zbraně prohlédnuty, žádné závady.“ Jak se stalo, že ztratil samopal? Plížením ve vysoké trávě se uvolnila přezka a samopal nepoznatelně sjel do trávy. „*Moc jsem poděkoval Bohu, že mě takto ochránil.*“⁴⁵

Po vojenském zdravotnickém kurzu byl povolán do zdravotnické služby, a to už koncem prvního roku. Zdravotnická služba byla úzce spojena s bojovými jednotkami. Doslova: „Kam šlo vojsko, tam šla služba,“ ať to bylo ve dne nebo v noci, v neděli nebo

⁴² Bratr Vojtěch sloužil postupně v Chodové Plané, ve Stříbře, v Plané u Mariánských Lázní a v Boru u Tachova.

⁴³ PTP - Pomocné technické prapory byly útvary Československé lidové armády, které od roku 1950 fungovaly pro internaci a převýchovu tzv. politicky nespolehlivých osob, podléhajících tehdejšímu brannému zákonu.

⁴⁴ Velitel roty je poměrně vysoká vojenská funkce a zastával ji vždy voják z povolání, naproti tomu velitelé družstva a velitelé čet byli zpravidla vojáky v základním výcviku.

⁴⁵ Osobní vzpomínky P. Vojtěcha Málka.

jakýkoli jiný den. Koncem listopadu a v první polovině prosince roku 1949 bratr Vojtěch, ač zdravotník, na hranicích Bavorska montoval tak zvané „ježky“ jako zátaras, přes které nemohl žádný vůz přejet. Pracovali ve dvou, nebo ve třech a každou skupinu hlídal poddůstojník s nabitým samopalem. Bratra Václava a jeho společníka „chránil“ desátník, který je ale brzo neslyšně opustil. Nepovšimli si toho. „*Teprve velitel, když k nám vpadl s otázkou: „Kde máte desátníka?“ potvrdil, že milý desátník už je asi “za kopečkama“ a že emigroval. Byly výslechy, ale nic se neobjasnilo.*“⁴⁶

Další příhoda, kterou bratr Vojtěch zmiňuje ve svých vzpomínkách, má tak silný náboj, že ji uvádím doslovně. „*Toto se stalo asi v srpnu 1950. Jeden z instruktorů mi nebyl příliš nakloněn. Všechno bylo špatné, s ničím nebyl spokojen. Velmi často jsem musel slyšet jeho drsné konstatování: „Chlape, jak to chodíte?“ nebo „Chlape, vy nic neumíte, chlape, vy neumíte ale vůbec nic.“ I když jsem věděl, že v očích světa platím za nešiku, přece mi to jedno nebylo. Avšak na instruktora jsem se proto nezlobil. Prosil jsem Pána Boha, aby mi dal sílu snášet toto příkoří. Ale nejen toto, byla jich celá řada. Po desíti měsících jsme byli na cvičení v poli. Jednoho večera, když se již šerilo, mluvil jsem s několika chlapci z ošetřovny, kam jsem i já teď patřil, o náboženství. Vtom k nám přišel zmíněný instruktor, protože zaslechl naše poslední slova, obrátil se na mne a neméně ostře, jak byl už zvyklý, se otázel: „Vy jste farář?“ Odpověděl jsem „ne“. Dal nám znatelně najevo, že je dost povoláný k tomu, aby se „učeně“ dotkl této otázky a pronesl několik, tehdy osvědčených, frází. Poslední za všech „nejučenější“, si ponechal jako korunu, nebo jako pečeť na to, co již řekl: „Náboženství je k oblbování lidstva.“ Přesně za týden měl pan instruktor, v té době už svobodník, službu kasárního důstojníka. Při prohlídce zbraní vyšla ze samopalu jednoho strážného rána. Střela pronikla instruktorovou břišní dutinou. V bezvědomí byl dopraven do nemocnice, perforace střev byly sešity, zdravotní stav však zůstal velice vážný. Druhého dne k večeru mě poslal můj nadřízený lékař k němu, protože prý je značně neklidný a sestry mají mnoho jiných akutních případů. Zůstal jsem u něho až do desáté hodiny, kdy se ztišil. Po chvíli se mu však z úst a nosu vyřinul mohutný proud krve, načež v několika okamžicích vydechl naposled. Byl jsem zmaten a zdrcen posledními, rychle po sobě jdoucími událostmi. Proč já jediný jsem musel vidět smutný konec tohoto člověka? Proč mi ho Pán Bůh ukázal jako*

⁴⁶ Rozhovory s P. Vojtěchem Málkem uskutečněné 4. května, 27. května a 29. července roku 2015 v konventu Milosrdných bratří v Brně.

rozšlápnutého červa? Vždyť jsem mu nikdy nic zlého nepřál a jeho jednání mu odpustil. To ví On sám nejlépe. Odpočívej v pokoji. ⁴⁷

Likvidaci klášterů, která proběhla 13. dubna 1950, prožil bratr Vojtěch ve vojenské službě. *„O této události jsem se brzy dověděl, protože mezi Planou a Chodovou Planou byl klášter redemptoristů, kam jsem chodíval, po velikonocích jsem tam přišel – a všechno zavřeno.* ⁴⁸ Dostával také zprávy od spolubratří, jak se se komunistická moc staví k Milosrdným bratřím. Řád totiž v začátcích patřil k *„tolerovaným řádům,* ⁴⁹ *ale již „7. listopadu roku 1950 byl zatčen převor pražského konventu a provinciál Milosrdných bratří Celestin Šulc, který krátce na to 2. května 1951 zemřel v Brně v nemocnici u sv. Anny na vězeňském oddělení.* ⁵⁰ Jistě by se dalo hodně vzpomínat na vojenskou službu a na příhody, které by člověk nikde jinde nezažil. Přece si dovolím uvést ještě jeden typicky vojenský příběh. Stal se v druhé polovině září 1950, kdy přišel rozkaz, že vojenský útvar, ke kterému náležela i ošetrovna, kde sloužil bratr Vojtěch, se musí kompletně přestěhovat z Plané u Mariánských Lázní do Boru u Tachova. Do jejich kasáren měl přijít jakýsi nový vojenský útvar, zvaný pohraničníci.⁵¹ Sbalili tedy ošetrovnu a odjeli s ní do Boru u Tachova. Když na novém místě všechno s námahou složili, přišel rozkaz, že ošetrovna se stěhovat neměla. Takže vše museli opět sbalit, naložit a převést do Plané u Mariánských Lázní. Velitelům nevadilo, že nastává noc. Celou noc tedy probděli v rozmisťování nábytku, v povlékání postelí, v úpravě lékárny a léků, zkrátka tak, aby ošetrovna byla ráno schopna provozu. *„To se může stát jen na vojně, hluboce jsme si povzdechli.* ⁵² Citlivá duše bratra Vojtěcha obtížně snášela hrubé vojenské prostředí. *„Nesnášel jsem vulgárnosti a doslova chlípné a nestoudné řeči. Mluva některých, někdy i mnohých, byla stoka nejhnusnějšího obsahu. Zdálo se, že vojenský život dává možnost vynést na povrch to nejšpinavější, čeho je člověk schopen se zmocnit. A pak to stále nejpapné blábolení o socialismu, které bylo pustým výsměchem pravdě a dané*

⁴⁷ Osobní vzpomínky P. Vojtěcha Málka.

⁴⁸ Srov. JEŽKOVÁ, Anežka, CHALUPA, Jiří. *Tichá srdce*, str. 232.

⁴⁹ Srov. VLČEK, Vojtěch. *Persekuce mužských řádů a kongregací komunistickým režimem 1948 – 1964*. Olomouc: Matice cyrilometodějská s.r.o., 2004, s. 597. ISBN 80-7266-179-5, str. 78.

⁵⁰ Srov. VLČEK, Vojtěch. *Persekuce mužských řádů a kongregací komunistickým režimem 1948 – 1964*, str. 411 – 412.

⁵¹ Pohraniční stráž byla zřízena v roce 1951 podle vzoru sovětského pohraničního vojska. Hlavním úkolem pohraniční stráže bylo garantovat uzavřenost hranic. Železná opona bránila průchodu státní hranic, a to jak z republiky, tak i do republiky. Pohraniční stráž mohla proti tzv. narušitelům hranic za stanovených podmínek použít služební zbraň.

⁵² Rozhovory s P. Vojtěchem Málkem uskutečněné 4. května, 27. května a 29. července roku 2015 v konventu Milosrdných bratří v Brně.

skutečnosti. Z toho všeho nastávala v mém organismu jako celku chronická otrava se všemi příznaky. Jediné antidotum byla chvíle modlitby, jít kolem kostela anebo do něho aspoň na chvíli vejít. Nikdy jsem se zbožněji nemodlil žalmy (Malé mariánské hodinky), když to bylo možné. Koncem roku 1949 byl velitelem celého pluku ve výcvikovém táboře důstojník, který byl znám pod jménem „Západák“. U vedlejšího praporu byl také bratr od kapucínů. Dohodli jsme se, že půjdeme k tomuto veliteli, aby nám dovolil v neděli jít do nejbližšího kostela. Dovolil, ale s nabitými samopaly. Jak to provést, abychom zbraň při mši svaté nemuseli mít u sebe? Odložit ji bylo trestné. Že za námi půjde tajná vojenská policie, bylo také jisté. Proto jeden byl v sakristii u samopalů a pak jsme se vystřídali. Dopadlo to dobře. V pozdější době, když jsme byli v kasárnách, Bůh mi dal sílu a statečnost i přes zákaz jít v neděli do kostela. Ochrane Boží jsem připisoval (s velkým díkem), že jsem nikdy při těchto návštěvách nepotkal žádného důstojníka; to by nedopadlo dobře. Díky Matce Boží Panně Marii.“⁵³

Velitel, jako účastník zahraničního odboje, byl záhy odvolán a povolené návštěvy nedělní mše svaté skončily. Další velitelé dosazení komunistickým vedením, podle proticírkevních instrukcí, veškeré návštěvy bohoslužeb zakazovali a neposlušné vojáky trestali. Proticírkevní nálady byly šířeny také mezi vojáky. Při politických školeních byli věřící vojáci zesměšňováni. Jít tedy na nedělní mši svatou byla odvaha. Nejen toto provést tajně, aby se žádný velitel o návštěvě kostela nedověděl, ale na základě propagandy, která církvi nepřála, se také jednalo o vyslechnutí si urážlivých řečí od ostatních vojáků, kteří nebyli věřící a byli ovlivněni proticírkevní náladou, která byla v té době hojně živena komunistickou propagandou. V době, kdy byl bratr Vojtěch v základním vojenském výcviku, probíhaly v republice procesy s kněžími a řeholníky.⁵⁴

Návrat do nemocnice

Dvouletá prezenční služba v armádě skončila k 21. říjnu roku 1951 a již druhý den bratr Vojtěch nastoupil v řádové nemocnici v Praze. Atmosféra v nemocnici i v okolí byla

⁵³ Osobní vzpomínky P. Vojtěcha Málka.

⁵⁴ Za všechny umučené a vězněně vzpomenu pouze P. Josefa Toufara narozeného 14. července 1902 v Arnolci, který byl obviněn z inscenování číhoštského zázraku a umučen ve vězení v Praze 25. února 1950. Církev v roce 2013 zahájila proces jeho blahořečení.

po násilných útocích na kláštery a po procesech s řeholníky jiná. Řeholníci už nebyli v úctě. „*Pamatuji se, že jsme jednou ve svém volnu jeli parníčkem po Vltavě na výlet, a hned jsme slyšeli: „Co ti flandáci dělají? Nemají co na práci? A my zatím byli po noční.*“⁵⁵

Bratr Vojtěch nebyl přidělen na ambulanci ani do laboratoře, ale na oddělení, které čítalo asi čtyřicet lůžek. „*Na tomto oddělení jsem měl na starost odběry krve, intravenózní a intramuskulární injekce.*“⁵⁶ Taková byla náplň jeho práce až do června 1952. V červnu představení rozhodli⁵⁷ o jeho nástupu na operační sál. Bratři byli vždy na sále přiděleni jako instrumentáři nebo anesteziologové (říkalo se jim narkotizéři). Tehdy bylo lékařů anesteziologů málo. První lékař anesteziolog přišel do pražské nemocnice až v roce 1955. Bratr Vojtěch byl přidělen k němu jako asistent. Samostatně dával narkózu také, a to v noci nebo v neděli nebo když nebyl přítomen lékař. Narkózy se dávaly i na malé chirurgické zákroky a to na chirurgické ambulanci i třeba na několik minut.

„*Náš primář nám velice zdůrazňoval, abychom se drželi oboru narkózy, protože náš člen, provinciál Celestin Opitz⁵⁸ v roce 1847 operoval jako první v narkóze, kterou sám připravil a vyzkoušel na sobě. Byl průkopníkem narkózy ve střední Evropě. Právě proto jsme byli jako bratři určováni k tomuto úkolu. Anesteziologie je lékařská věda, z toho název anestezie je vlastně umrtvování, ať už lokální, když někoho třeba operují na ruce, jakýsi obštrík vhodným umrtvovacím prostředkem. Celková anestezie je různá. Za mých časů už byly složité přístroje, složitá příprava. Třeba intubace, když se zavedla kanila nosem nebo ústy do tracheje⁵⁹, a ta se potom napojila na přístroj. Podle operačního výkonu nebo délky, která se předpokládala, cca 2 – 3 hodiny – podle toho se volily prostředky, ať už v kombinaci nitrožilní nebo inhalační. To je už velmi složité a narkotizér musí být připraven na změny během narkózy nebo během operačního výkonu. Může začít jednoduše, ale nakonec se zjistí, že uprostřed narkózy musí přejít na jiný způsob. Říkám to trochu lidově, pro snazší pochopení.*“⁶⁰ Přístroje pro narkózu se postupně

⁵⁵ Srov. JEŽKOVÁ, Anežka, CHALUPA, Jiří. *Tichá srdce*, str. 232.

⁵⁶ Intravenózní a intramuskulární čili nitrožilní a nitrosvalové

⁵⁷ Tehdy ještě mohl představený přes primáře zasáhnout. Po nástupu komunistů již ne.

⁵⁸ Fr. Celestin Opitz chirurg a řádový bratr, nar. 25. února 1810 v Heřmánkovicích a zemřel 7. prosince 1866 ve Vídni. Později dostal nabídku pracovat ve Vatikánu jako papežův osobní lékař, což odmítl. Chtěl sloužit chudým. Zemřel následkem přepracování. V kostele sv. Šimona a Judy v Praze Milosrdní bratři každoročně udělují cenu Celestýna Opitze za příkladnou péči o nemocné.

⁵⁹ Intubace – zavedení rourky do průdušnice k udržení volných dýchacích cest.

⁶⁰ Rozhovory s P. Vojtěchem Málkem uskutečněné 4. května, 27. května a 29. července roku 2015 v konventu Milosrdných bratří v Brně.

zdokonalovaly, složitější byla i aplikace léků. Každý narkotizér má celou řadu možností podle předpokládaného výkonu. V tehdejší době měl chirurg – operatér nevýhodu v tom, že nesl odpovědnost i za nemocniční personál, který při operaci asistoval. Musel si dobře rozmyslet, jestli narkotizérovi důvěřuje. „*Vždycky jsem lékaře obdivoval, že nám bratřím plně důvěřovali a nepochybovali o nás. A také díky Bohu se nám nikdy nic nestalo. Žádná „mors in tabula.“⁶¹ To nebylo snad naším přičiněním, spíše Bůh nad námi držel ochrannou ruku. Já sám jsem to zažil na několika případech. Byly to někdy vážné případy a bylo zřejmé, že tady nad námi ochránce je. Sám jsem byl jednou nucen od operátora dát asi čtyřikrát narkózu na operaci štítné žlázy, což byly narkózy zvlášť náročné. Díky Bohu vše dopadlo dobře.“⁶²*

Během služby nemocným se bratru Vojtěchovi podařilo vystudovat čtyřletou zdravotnickou školu, kterou dokončil v roce 1959. Nikdy se netajil svojí touhou stát se knězem a po nedokončení gymnasia byla zdravotnická škola s maturitou dalším krůčkem k tomuto cíli.

V roce 1960 vyšel výnos, že řádový zdravotnický personál musí opustit nemocnici v Praze a nemůže dále působit ve státních nemocnicích a tak 30. června 1960 byl bratr Vojtěch nucen ukončit službu na operačních sálech a tím i v řádové nemocnici v Praze. Byl dobrým pomocníkem na operačním sále, a proto od zástupce ředitele dostal, dnes bychom řekli, lukrativní nabídku. Když podepíše výstup z řádu, může zůstat na svém pracovišti, dostane byt, zvýšený plat a doktorský titul. „*Nebylo těžké odmítnout z jednoho důvodu. Nikdy jsem ani na okamžik nepřipustil myšlenku na odchod z řádu.“⁶³*

Nucené opuštění nemocnice

Bratři se stali zaměstnanci Katolické charity a museli čekat, až je tato organizace umístí v některém ze svých ústavů. Sami si místo hledat nesměli. Tak zněl příkaz komunistických představitelů, kteří členy řádu z nemocnice propouštěli. První nabídka

⁶¹ Termín, který označuje úmrtí pacienta na operačním stole.

⁶² Rozhovory s P. Vojtěchem Málkem uskutečněné 4. května, 27. května a 29. července roku 2015 v konventu Milosrdných bratří v Brně.

⁶³ Tamtéž.

práce byla do Šluknova, kde měl být zaměstnán jako údržbář. Po příjezdu na místo nebyl přijat, protože místo již bylo obsazené. To se opakovalo i ve Vidnavě. „*Já jsem po neúspěšných pokusech zaměstnat mě ve Šluknově, potom ve Vidnavě ve Slezsku, nakonec zakotvil v Milešově pod Milešovkou v Českém Středoohoří, na tamějším hradě a zámku Zdeňka Kaplíře ze Sulevic,*⁶⁴ *coby rehabilitační pracovník.*“⁶⁵ Zde pracoval s řádovými sestrami III. řádu sv. Františka.⁶⁶ Ty postihl stejný osud, jako bratry z řádu Milosrdných bratří, také nesměly pracovat v nemocnicích.⁶⁷ „*Řeholnice působící v nemocnicích či zařízeních pro zdravotně postižené byly ve svých působištích prozatím ponechány, neboť za ně neexistovala adekvátní náhrada*“⁶⁸ a tak první vlna Akce Ř⁶⁹ se jim vyhnula, ale postupně i tyto sestry byly z nemocnic propuštěny a přeloženy do ústavů podobných tomu v Milešově. „*Nemocnice opouštěly sestry až po uvedení dostatečného počtu civilních sester, většinou za jednu řeholní sestru nastupovali čtyři civilní.*“⁷⁰ V ústavu sloužily Šedé sestry s bratrem Vojtěchem samy. Nikdo z civilních zdravotníků tam nebyl. Jen správce, kancelář a údržba byly obsazeny civilními pracovníky. Služba byla fyzicky daleko náročnější než v jiných nemocnicích. Mnoho nemocných bylo nepohyblivých a jejich přesun, zvláště na hradě, kde nebyl výtah, byla těžká a namáhavá dřina. Protože byli více méně „řádoví trestanci“, nebyl jim přidělen žádný zřízenec, žádný údržbář, ani žádná uklízečka. Všechny tyto práce vykonávaly sestry pouze s jediným pomocníkem, bratrem Vojtěchem.

Tam se v panem bratrem, jak bratra Vojtěcha oslovovali pacienti a zaměstnanci, setkala sestra Marcela, nynější řádová sestra kongregace Šedých sester III. řádu sv. Františka. Onemocněla sklerózou multiplex a první příznaky nemoci se začaly objevovat již před maturitou na pedagogické škole. Hrála na housle a nemohla domáchnout na

⁶⁴ Stotisícová armáda osmanských Turků oblehla 14. července roku 1683 Vídeň, bránu do Evropy. Císař Leopold I. jmenoval 72-letého českého šlechtice Zdeňka Kašpara Kaplíře ze Sulevic hlavním představitelem civilní administrativy Vídně, vojenským velitelem byl hrabě Ernst Rüdiger Starhemberg.

⁶⁵ Osobní vzpomínky P. Vojtěcha Málka.

⁶⁶ Nazývaly se Šedé sestry.

⁶⁷ Po nástupu komunismu byly sestrám postupně odebrány jejich domy v Bartolomějské ulici, kde zřídila Státní bezpečnost vězení pro odpůrce režimu. Kostel sv. Bartoloměje sloužil Ministerstvu vnitra jako skladiště.

⁶⁸ Srov.: KOURA, Petr, LORENC, David, STŘÍBRNÝ, Jan, ŠEBEK, Jaroslav, VANÍČKOVÁ, Vladimíra, VODIČKOVÁ, Stanislava, *Diktatura versus naděje*. Praha: Ústav pro studium totalitních režimů, 2014, s. 190, ISBN 978-80-87912-00-3. Str. 60.

⁶⁹ Akce Ř je název pro nezákonnou násilnou likvidaci klášterů a ženských katolických řeholních řádů, která se uskutečnila v komunistickém Československu v letních měsících roku 1950.

⁷⁰ Srov. VLČEK, Vojtěch (ED), *Ženské řehole za komunismu*. Olomouc: Maticе cyrilometodějská s.r.o., 2005, s. 447, ISBN 80-7266-195-5. Str. 325.

struníku poslední dva prsty a tak musela houslí zanechat. Stav se postupně zhoršoval. Ve třiceti jedna letech byla ochrnutá na obě nohy, rok a půl nevstala z postele. Lékaři je odepsali. Nutili ji, aby šla do Domova důchodců, ale ona věděla, že tam již s ní nikdo žádné rehabilitační cvičení nebude provádět a nechtěla se vzdát, dokud jsou přece jen ještě nějaké možnosti, které dávají naději k uzdravení. Na její naléhání jí nakonec dali doporučení do Milešova, kde sídlila interna II. Litoměřické nemocnice. Poslali ji tam s tím, že její život stejně již nebude dlouho trvat: *„Jak mě nesli na nosítkách do sanitky, zaslechla jsem, jak doktor říká: „Takový mládí a my to posíláme pod Milešovku umřít.“*⁷¹

Ještě rok po příchodu do Milešova se zdravotní stav sestry Marcely nelepšil. Pobytu v Milešově předcházela příhoda, která dokresluje stav našeho zdravotnictví za socialismu. Jakým kontrastem bylo chování mnichů a řeholních sester, jejichž laskavost spolu s modlitbami dokázala téměř zázračně léčit.

Vše začalo v lednu roku 1964, kdy prasklo topení v nemocnici v Ústí nad Labem a tak všichni ležící nemocní byli rozvezeni do okolních nemocnic. Také sestra Marcela, jakožto ležící a nepohyblivý pacient musela opustit nemocnici. Padlo rozhodnutí, převzt ji do nemocnice v Teplicích. Zdravotní sestra když zjistila, že řidič sanitky se z Teplic a do Ústí nad Labem se již nevrátí, odmítla pacientku doprovázet a dokonce pacientce vzala deky, které byly majetkem nemocnice v Ústí. *„Že jsem do Teplic dorazila, to už jsem nevěděla. Tak jsem od toho 22. ledna roku 1964, nevěděla, že existuji. Byla jsem v bezvědomí. Probrala jsem se a zazvonila, sestra přišla, vykuklila na mě oči a běžela pro pana doktora a že vnímám, že jsem si zazvonila. Přišel doktor, a to byla první otázka vždycky u každého pacienta, „Co je dnes za den? Kolikátého je?“ „Já jsem říkala:“ No já nevím, jestli jsem usnula včera nebo dneska.“ „No tak měsíc, který je?“ No věděla jsem, že mě odváželi 22. ledna. Říkám: „No leden. „Tak se podívejte do okna,“ řekl doktor. Okno jsem měla za zády. Otočila jsem se. Venku odkvétaly kaštiny. Celou tu dobu pro mě život nebyl. Měla jsem ztuhlá kolena, skrčená, nemohoucí. Postupně jsem přicházela na to, v jakém jsem vydání. Takhle mě odvezli z nemocnice v Teplicích do Milešova.“*⁷² Tam se sestra Marcela setkala s bratrem Vojtěchem. Bylo to 4. září 1964. Cítila se zbytečná a odepsaná. Doktoři ji pozvolna připravovali na možnost, že už nikdy nebude chodit. *„Vysypali mě na postel. Já jsem dělala řečtinu, měla jsem otevřenou*

⁷¹ Rozhovor se sestrou Marcelou Boženu Čermákovou, členkou kongregace Šedých sester III. řádu sv. Františka uskutečněný 12. března 2017 v Lomci u Vodňan.

⁷² Tamtéž.

knížku, ale já viděla jen bílý rámeček a kolem černej tisk slitý dohromady. A on přišel, a že zjistil, že tam mají novou pacientku. Představil se, že je zdravotní bratr a že bude sestrám se mnou pomáhat. Já byla ubulená. On říká: „Neplačte, vždyť nějak to dáme dohromady, že ten život bude snesitelný.“ Já jsem vybuchla: „Copak takovýhle život má cenu? Vždyť jsem odepsaná ze všech stran! Copak takovejhle život má smysl? A ještě o něj usilovat, aby se to zlepšilo?“ „Ale každé život má smysl. Čím ubožejší, tím...“ Zůstala jsem na něj koukat. „Každý život má cenu.“ Řekl mi. S takovým povzbuzujícím úsměvem. Byla to šerá, ponurá místnost, venku bylo zamračeno, ale po těch slovech, jako by vyšlo slunce. „Vlil do mě naději“.⁷³

Ke zkrouceným a nemohoucím nohám se přidalo ještě ochrnutí rukou. Přesto několikrát denně prováděl bratr Václav rehabilitační cvičení. Nebylo to nic jednoduchého ani příjemného. Pacientka někdy bolestí i omdlela, ale velkou radost měli oba, když bez pomoci, pouze o berlích mohla dojít do kvetoucího sadu. Po šesti letech usilovného cvičení, začala sestra Marcela normálně chodit. Dnes, ve svém požehnaném věku 84 let, jí oporu poskytuje pouze malá dřevěná hůlka.

Bratru Vojtěchovi neuznali komunističtí představení řádové zdravotní studium, a tak, aby mohl pracovat jako rehabilitační pracovník, studoval Státní rehabilitační školu v Praze. Vše si, s pečlivostí sobě vlastní, zapisoval a fotograficky dokumentoval. Získané poznatky zaváděl hned do praxe na svém pracovišti. Byl pečlivý ve svých záznamech i ve cvičeních. Sám vyráběl různé rehabilitační pomůcky a pracoval na jejich zdokonalení. Vyřazené železné postelové klece přetvořil na cvičící zařízení s různými pomůckami a zlepšováky. Při ošetřování nemocných získával mnoho zkušeností, co se týkalo rehabilitační práce i příkladů nezlomného úsilí a lidského ducha. Vedl také pacienty k tomu, aby se sami snažili pomáhat druhým, nebo aby vykonávali činnosti, na které stačí a neutápěli se v malomyslnosti. Nevědomky při své práci rehabilitačního pracovníka používal „*reminiscenční metody, což je speciální metoda práce se seniory, která je založena na uznání důležitosti vzpomínání.*“⁷⁴ Maminku po mrtvici na oddělení ošetřovala dcera, sama bez rukou. Masírovala ji nohama, nohama uměla i psát. Další svěřený pacient pan Bedřich, neovládal po mrtvici třes svého těla a přesto, na popud bratra

⁷³ Rozhovor se sestrou Marcelou Boženu Čermákovou, členkou kongregace Šedých sester III. řádu sv. Františka, uskutečněný 12. března 2017 v Lomci u Vodňan.

⁷⁴ Srov. ŠPATENKOVÁ, Naděžda, BOLOMSKÁ, Barbora. *Reminiscenční terapie*. Praha: Galén, 2011, s 112, ISBN 978-80-7262-711-0. Str. 9.

Vojtěcha, maloval krásné obrazy pro potěchu ostatním. Pacientům bratr Vojtěch zdůrazňoval: „*Úroveň lidské společnosti se nehodnotí tím, kolik hmotných statků vyrobí, ale jak se stará o trpící, nemocné, opuštěné a staré lidi.*“⁷⁵

Byl přísný a důsledný hlavně sám k sobě. Mimo poctivosti ve cvičení dával druhým i psychické a duchovní impulsy pro život. „Váš byl život, vaše bylo i zdraví, vaše musí být i přispění ke zdraví. Proto na můj povel přednožit levou.“ Tak zní jedno z hesel, které vyvěsil Václav Málek na nástěnku v Milešově a zapsal jej i do místního alba pod množství fotografií, které zde pořídil. Sebemenší lidský projev dovedl použít na pobídnutí druhých. Každého dovedl povzbudit i v jeho bývalém životě. Pan Dvořák byl muzikant. Bratr Vojtěch si ho vzal s sebou do pokoje a věnoval se mu. Dodal mu naději i v takřka beznadějně situaci.

Co však těžce nesl, byla skutečnost, když viděl, jak jsou sestry unavené a přetažené. Snažil se jim ulevit, pomáhal koupat pacienty, dělal ty nejponížejší práce. Podpíral sestry i duchovně. Těžce nesl rozbroje a hádky, které se nevyhnuly ani ústavu v Milešově. Stávalo se, že se nemocní nemohli domluvit. Jeden pacient chtěl okno otevřít, druhý zavřít, oba těžké případy po mrtvici. V takovém prostředí stačí málo a člověk vyletí. „*Víte,*“ říkal mi „*já si myslím, že je to škoda takhle ten čas promarnit a trápit se navzájem.*“ *Tak on ráno, když se probouzeli ptáci, chodil s magnetofonem po lese. Napřed jeden, pak se přidávaly další hlásky. No to bylo něco nádherného. To byly jeho metody. Nabídnout něco jiného, než ty černé momenty, co člověka rozjitří. S tímhle se člověk jinde nesešel.*“⁷⁶ Podvědomě chápal nemocné, kteří často upadali do depresí. „*Pomoci druhému člověku dostat se z deprese je v první řadě otázkou vzájemného vztahu mezi mnou a jím – mezi námi dvěma. Obecně by se dalo říci, že by zde mělo jít o vztah opravdové lásky.*“⁷⁷ Tak se snažil nejen všechny pacienty milovat křesťanskou láskou, ale aktivně jim pomáhat a rozhánět chmurné chvíle, třeba nahranými zvuky ptáků. „*Terapeutická metoda, kterou aplikoval Ježíš na emauzské učedníky, odpovídá víceméně způsobu, jakým pracuje kognitivně-behaviorální terapie s depresivními klienty. [.....] Nepokouší se*

⁷⁵ Rozhovor se sestrou Marcelou Boženu Čermákovou, členkou kongregace Šedých sester III. řádu sv. Františka, uskutečněný 12. března 2017 v Lomci u Vodňan.

⁷⁶ Tamtéž.

⁷⁷ Srov. KŘIVOHLAVÝ, Jaro, *Jak zvládat depresi*. Praha: Grada publishing, a.s., 2013, s. 179. ISBN 978-80-247-4774-3, str. 92.

snižovat či odmítat argumentaci depresivních klientů. Naopak se jí zabývá a s obezřetností a láskou ji proměňuje v pozitivnější pohled na svět.“⁷⁸

Lidé měli před ním úctu. Drsní lidé z venkovského prostředí, ani klevetivé tetky, si nedovolili před ním se hádat. Uměl vše přetavit v dobro. Pro mnohé byl prvním věřícím člověkem, s kterým se ve svém životě potkali. „*Prvně jsem se s věřícím setkala až s ním. S ním se ten skutečný smysl teprve objevil. Chlapi kolikrát reptali a stěžovali si i na sestřičky. Říkala jsem: „Vždyť tady bratr je taky věřící.“ „Jó, kdyby byl každéj takovej, to bych byl hned věřící taky.*“⁷⁹ Nemluvil o Bohu, ale jeho jednání představovalo, koho zastupuje, čí myšlenky prosazuje. „*Nemluvil o Bohu, Bůh mluvil z něj. To jsem si poprvé řekla, že jsem se setkala s opravdu věřícím člověkem.*“⁸⁰

Často pacientům opakoval věty, která člověka vzpruží, kdyby měl chuť naříkat: „*Naučíme-li se trpět, odnaučíme se být nešťastní.*“ A také: „*Čeká-li tě zlo v budoucnosti, zbytečně se jím předem trápíš. Patří-li minulosti, již pominulo. Je-li přítomné, myslí si, že bude hned po něm.*“⁸¹ Bylo cítit, že dává něco víc, než jenom ošetření.

„*Otec stojí za zaznamenání. Ale hlavně říkám – velkou hodnotu má to, že se zapsal do mnoha srdcí. No jenom ten moment, pro to slova nemám, kdy jsem byla troska a už toužila, až nebudu. Počítala jsem s tím každou chvíli, když mi to i ten doktor potvrdil. Tak jsem si říkala, no už aby to bylo. Když mě vysypali na tu postel, úzký pokoj, tmavý, byl takový zamračený den, a teď takové sluníčko. Úplně se to všechno změní. Jako když vás z nějaké pohromy přenesou do nebe.*“⁸²

Sám bratr Václav o pobytu v Milešově říká: „*Přijali jsme tento úděl jako službu z lásky k Bohu pro živé i mrtvé. Potěchu, sílu a odhodlání jsme čerpali v zámecké kapli sv. Josefa Kalazanského a prosili jsme o pomoc vytrvat až do konce. Já jsem tam takto pobyl osm roků, až do 30. září 1968, kdy jsem odešel na bohosloví do Litoměřic. Sestry tam za patnáct roků služby zestárly natolik, že v roce 1970 museli v Milešově skončit a odejít zčásti do Lomce u Vodňan a do Oseka u Duchcova.*“⁸³

⁷⁸ Srov.: GRÜN, Anselm, *Deprese jako šance*. Praha: Portál, s.r.o., 2009, s. 135. ISBN 978-80-7367-608-7, str. 44-45.

⁷⁹ Rozhovor se sestrou Marcelou Boženou Čermákovou, členkou kongregace Šedých sester III. řádu sv. Františka, uskutečněný 12. března 2017 v Lomci u Vodňan.

⁸⁰ Tamtéž.

⁸¹ Oblíbené věty bratra Vojtěcha, které často používal.

⁸² Rozhovor se sestrou Marcelou Boženou Čermákovou, členkou kongregace Šedých sester III. řádu sv. Františka, uskutečněný 12. března 2017 v Lomci u Vodňan.

⁸³ Rozhovory s P. Vojtěchem Málkem uskutečněné 4. května, 27. května a 29. července roku 2015 v konventu Milosrdných bratří v Brně.

Po odchodu sester z Milešova, biskup Hlouch⁸⁴ sestrám nabídl areál na Lomci, který ale byl ve strašném stavu, téměř neobyvatelný. Do roku 1962 se zde provozovala základní škola, dvoutřídky. Po úpravě okresů v roce 1962 byla škola v Lomci uzavřena a až do příchodu Šedých sester byl areál nepoužíván. První sestry tam přišly v září 1971 a v roce 1972 do Lomce nastoupila sestra Marcela. Když areál částečně opravili, sestěhovalo se z různých míst šedesát tři řádových sester.⁸⁵ Klášter opravovali svépomocí. Dobří lidé jim pomohli. Konají se tu exercicie, setkání různých společenství a funguje tam škola pro postižené – Žlutý petrklíč.

⁸⁴ Prof. ThDr. Josef Hlouch (26. března 1902, Lipník – 10. června 1972, České Budějovice) byl římskokatolický teolog, duchovní, vysokoškolský pedagog a v letech 1947–1972 byl devátým biskupem českobudějovickým.

⁸⁵ V současnosti je na Lomci jedenáct sester.

3. CESTA KE KNĚŽSTVÍ A KNĚŽSKÁ SLUŽBA

Cesta ke kněžství

V roce 1960 jako pracovník ústavu v Milešově pod Milešovkou zažádal o bohoslovecké studium na teologické fakultě v Litoměřicích za pražskou arcidiecézi. „*Odpověď? Nesplňujete podmínky. Podepsán Antonín Stehlík,⁸⁶ kapitulní vikář. V roce 1961 jsem žádost opakoval za diecézi královohradeckou. Odpověď přesně stejná. Podepsán Václav Javůrek,⁸⁷ kapitulní vikář. Čekal jsem pět roků a v roce 1966 jsem podal žádost o přijetí na bohosloví po třetí za diecézi litoměřickou. Zaznělo opět ne. Řekl mi to ústně Arnošt Oliva,⁸⁸ kapitulní vikář. Tehdy o přijetí rozhodovala státní moc, kapitulní vikáři byli jen její vykonavatelé. Biskupy jsme tehdy neměli. Jistý kněz mi řekl: „Když vám to nevyjde do třetice, mějte za to, že si to Bůh nepřeje.“⁸⁹ Toho se držel. Smířil se s myšlenkou, že knězem nebude. V roce 1968 bratra Vojtěcha navštívil jemu neznámý profesor teologické fakulty v Litoměřicích. Přemlouval ho, aby si podal přihlášku, že letos to určitě vyjde. „Nechtěl jsem. Sám sebe jsem přesvědčoval, že nejsem schopen, vypočítával jsem na sobě nejrůznější zápory, které mi bránily říci ano. Moje svědomí však nebylo uspokojeno, naopak bylo velice zneklidněno. Cítil jsem, že léta ubíhají a můj život není naplněn, i přesto, že jsem ve službě u nemocných pracoval mnohdy až do úmoru. Do tohoto neklidu zaznělo slovo představené řádových sester⁹⁰, s kterými jsem už osmý rok pracoval v Milešově: „Ve zdravotnictví jste snad i nenahraditelný, ale pro kněžství se nehodíte.“ Neklid vzrůstal a tak po mnohých úvahách a modlitbě jsem v neděli Zmrtvýchvstání napsal žádost opět za pražskou diecézi. V červnu byl pohovor bez státních*

⁸⁶ ThDr. h. c. Antonín Stehlík, od 8. 3.1951 do 11. 3. 1965 kapitulní vikář pražské arcidiecéze. Narodil se 24. 11. 1904 v Praze. Členem metropolitní kapituly: 3. 3. 1951 - 1. 10. 1972. Zemřel 1. 10. 1972 v Praze..

⁸⁷ Václav Javůrek, od 16.11.1956 do 1. 8.1969 kapitulní vikář. Narodil se 26. 7.1916 v Chomuticích u Jičína, zemřel 25. 6.2004 v Charitním domě v Přepychách u Rychnova. V letech 1984-1989 byl předsedou Sdružení katolických duchovních Pacem in terris řízené KSČ.

⁸⁸ ThDr. h. c. PhMr. Eduard Oliva, od 17. ledna 1953 do 1. září 1968 kapitulní vikář. Narodil se 19. července 1905 v Bernu, zemřel 18. listopadu 1972 v Liberci. Čelný představitel Sdružení katolických duchovních Pacem in terris řízené KSČ. Jako jediný z členů doprovodu biskupů se mohl účastnit jednání koncilu jakožto peritus – poradce.

⁸⁹ Osobní vzpomínky P. Vojtěcha Mála.

⁹⁰ Jedná se o Šedé sestry III. Řádu sv. Františka.

dohližitelů, už pod patronátem biskupa apoštolského vikáře Františka Tomáška⁹¹. Já jsem prošel. To už mně bylo čtyřicet jedna roků.“⁹²

Bratr Vojtěch byl tedy přijat na bohosloveckou fakultu⁹³ až na čtvrtý pokus. S odstupem času se jeví jako pravděpodobné, že hlavní překážkou pro nepřijetí na studia v předchozích letech byla příslušnost k řádu Milosrdných bratří. Komunističtí představitelé si uvědomovali, že řádoví kněží jsou mnohem méně zranitelní, protože ač byly řády rozprášeny, přesto se jejich členové navštěvovali a navzájem podpírali. „*Z rozhodnutí Božího a s jeho požehnáním jsem začal studium bohosloví, a to 1. října 1968. V mém ročníku to byla směs profesí a ještě větší rozdílnost věku. Stoupal jsem po stupních vzhůru. 2. dubna 1969 to byla tomsura, 27. února 1971 Ostiariát a Lektorát. 27. února 1972 jsem přijal Exorcistát a Akolytát. Všechna čtyři mi udělil biskup litoměřický, mons. Štěpán Trochta, salesián. Téhož roku to byl ještě subdiakonát⁹⁴ a to 28. července 1972 a o dva dny později diakonát to jest 30. července 1972, které také uděloval mons.Štěpán Trochta. Ve dnech 10. až 16. června jsem se s ostatními spolubratry účastnil exercicií v mariánském kostele na Vranově u Brna a týden po nich 23. června 1973 nastoupil vrcholný akt – kněžské svěcení v katedrále sv. Víta v Praze.*“⁹⁵ Svěcení udílel apoštolský administrátor a světící biskup pražský P. František Tomášek. Během studia docházeli za Otcem rektorem lidé z Litoměřic a okolí, kteří znali bratra Vojtěcha z Milešova a žádali ho, aby mu dovolil docházet do jejich rodin a provádět tam úkony týkající se léčebné rehabilitace. Rektor lidem často vyhověl a místo učení se bratr Vojtěch

⁹¹ Kardinál František Tomášek 18. února 1965 jmenován apoštolským administrátorem pražské arcidiecéze a až do roku 1977 světícím biskupem pražským. Papež Pavel VI. jmenoval Františka Tomáška dne 24. dubna 1976 kardinálem "in pectore", jmenování zveřejnil 2. června 1977. 20. prosince téhož roku ho jmenoval pražským arcibiskupem. Funkci zastával do 27. března 1991. Narodil se 30. června 1899 ve Studénce u Nového Jičína a zemřel 4. srpna 1992 v Praze.

⁹² Osobní vzpomínky P. Vojtěcha Málka.

⁹³Jedná se o Římsko-katolickou cyrilometodějskou bohosloveckou fakultu v Praze se sídlem v Litoměřicích, která vychovávala bohoslovce katolické církve v době, kdy komunistická moc odloučila Katolickou teologickou fakultu od University Karlovy. Na základě vládního nařízení, byla tato fakulta jediným bohosloveckým učilištěm pro přípravu duchovních Římsko-katolické církve v českých zemích. Děkan fakulty nebyl odpovědný církevním představitelům, nýbrž Státnímu úřadu pro věci církevní, který rovněž určoval osnovy a vybíral vyučující. Fakulta nejprve sídlila v Praze a od roku 1953 až do roku 1990 v Litoměřicích. V roce 1990 byla CMBF včleněna zpět do Univerzity Karlovy jako Katolická teologická fakulta UK.

⁹⁴ Tomsura – přijetí do duchovního stavu, ostiariát – přijetí za bohoslovce, lektorát – dovolení číst lekce SZ, NZ, exorcistát- svěcení, které klerika k exorcismu zplnomocňovalo, ale neopravňovalo, akolytát – dovolení přísluhovat při bohoslužbě a možnost vykonávat některé významnější dílčí úkony. Subdiakonát – podjáhenství.

⁹⁵ Osobní vzpomínky P. Vojtěcha Málka.

pomáhal lidem ve své profesi rehabilitačního pracovníka. V druhém ročníku byl dokonce ustanoven prefektem ročníku a hlavním zdravotníkem.

Studium bratru Vojtěchovi nečinilo velké potíže, co jej však děsilo a co očekával se strachem, bylo první veřejné vystoupení. „*Termín pro mne byl určen na 20. duben 1970 čili v polovině druhého ročníku. Mělo to být první kázání v seminární jídelně před večeří.*“⁹⁶ Ačkoli se bratr Vojtěch připravoval pečlivě, hrůzu a strach před osudnou chvílí nepřekonal. Několik dní před plánovaným „vystoupením“ promýšlel téma a také v něm hlodala myšlenka, že se snad toho dne nedožije, nebo že jeho vystoupení bude veliké fiasko a on odejde s hanbou, aniž by cokoli řekl. „*Díky Bohu, ten den jsem už od rána nabýval více klidu, večer nastoupilo úplné vyrovnání.*“⁹⁷ Jednalo se o první vítězství nad trémou. Ale boj pokračoval dále. Připadal si jako neplavec v hluboké vodě. V pátém ročníku byl dokonce proti všem pravidlům určen generálním prefektem, který měl za úkol, mimo jiné, stále při nejrůznějších příležitostech mluvit. Během studijních let se vycvičil natolik, že když seminář navštívil pan kardinál Štěpán Trochta po návratu z Říma, „*ujistil mě, že se už nemusím bát kdykoliv promluvit, že jsem prý dobře připraven na kazatelskou službu. Konečně, to musí posoudit sami návštěvníci bohoslužeb. Jedno vím, že se o to postaral Bůh sám. Jemu chci vyjádřit dík, a to i dnes po tolika letech. Mohu říci, když si Pán Ježíš povolává své služebníky, že je také formuje, aby zvládli své úkoly.*“⁹⁸ Také přípravu kázání nepodceňoval. Nebyl ten tip, aby čekal inspiraci k promluvě na poslední chvíli. Zajímavá byl příprava nedělního kázání. V úterý si přečetl nedělní evangelium, ve středu jej promýšlel a ve čtvrtek napsal. V pátek si vše, co napsal, znovu pročetl a případně upravil. V sobotu se celé kázání naučil zpaměti, aby ho v neděli přednesl na mši svaté. „*Kdykoliv jsem kázal, vždy jsem kázal zpaměti. Mluví k lidem a kdybych ho četl, neměl bych ten správný kontakt s posluchači. Až nyní ve stáří bych si to již netroufl. Paměť už neslouží, jak dříve.*“⁹⁹ Také se asi dvakrát stalo, že jsem zapomněl, jak má kázání dále pokračovat, tak jsem se omluvil a promluvu ukončil.“¹⁰⁰

V počátcích kněžské činnosti měl P. Vojtěch kázání dlouhá a těžká. Snažil se maximálně předat nabyté zkušenosti a farníky neošidit. Neměl to lehké. „*Jeho promluvy*

⁹⁶ Osobní vzpomínky P. Vojtěcha Málka.

⁹⁷ Rozhovory s P. Vojtěchem Málkem uskutečněné 4. května, 27. května a 29. července roku 2015 v konventu Milosrdných bratří v Brně.

⁹⁸ Tamtéž.

⁹⁹ Rozhovor uskutečněn v roce 2015 tedy v osmdesáti osmi letech P. Vojtěcha.

¹⁰⁰ Rozhovory s P. Vojtěchem Málkem uskutečněné 4. května, 27. května a 29. července roku 2015 v konventu Milosrdných bratří v Brně.

byly úžasné a když sloužil Bohu u oltáře, to se přímo vznášel, ale jednou sloužil u nás v kostele¹⁰¹ a ministroval mu pan primář Kubíček. S lékaři z Prahy se stýkal rád. Zapomněl se a jeho promluva byla těžká a nekonečně dlouhá a ten pan doktor mu říká: *No Václave, ty si myslíš, že tady máš řady teologů? Máš tu pár babiček, musíš se mírnit, ber to s pohádkama.*¹⁰² Na P. Vojtěcha slova pana doktora zapůsobila a tak si udělal vlastní průzkum. *„Jednou taky měl promluvu a dlouhý proslov, hlavně ze začátku měl dlouhé promluvy, po skončení mše svaté si stoupl před vchod do kostela a každého se ptal, o čem byla promluva. Nikdo nevěděl a tak říkal, že čím je delší promluva, tím méně si toho lidé pamatují.*¹⁰³

Říká se, že čtyřicítkou začíná biologické stárnutí. Otcí Vojtěchovi však začal ten hlavní boj. *„Mohu směle říci, že biologicky byl můj životní děj o dvacet roků posunut, ale s Boží pomocí jsem první etapu dokončil. Přišlo svěcení a primice.*¹⁰⁴ Běžná praxe čerstvě vysvěcených kněží je, že primici mají ve svém rodném městě, ale P. Vojtěch byl sice rodák z královéhradecké diecéze, ale svěcen byl pro diecézi pražskou. Vybral si tedy Starou Boleslav, kostel sv. Václava, svého křestního patrona. Církevní tajemník s tím však zásadně nesouhlasil, protože podle jeho názoru byla Praha „přemilenizovaná.“¹⁰⁵ *„Běžte si do své rodné diecéze, vyzval mě. Okresní církevní tajemník v Havlíčkově Brodě se ohradil:“ Vyloučeno, primici musíte mít v diecézi, za kterou jste studoval a v které budete působit.“ Tak tedy kde?*¹⁰⁶ Nakonec se řešení našlo. Nad novoknězem P. Vojtěchem se ustrnul spolužák a také novokněz P. Karel Herbst.¹⁰⁷ Slavili tedy primici spolu v kostele sv. Cyrila a Metoděje v Praze, Karlíně, a P. Vojtěch byl koncelebrantem¹⁰⁸, protože koncelebrant nemusel mít povolení sloužit mši svatou od státních úřadů.

¹⁰¹ V Číčově.

¹⁰² Rozhovor s paní Alexandrou Zemanovou, Číčov, bývalou farnicí, uskutečněný 19. března 2017 ve Spáleném Poříčí.

¹⁰³ Rozhovor s paní Zdeňkou Norkovou, Těnovice 6, bývalou farnicí, uskutečněný 19. března 2017 ve Spáleném Poříčí.

¹⁰⁴ Osobní vzpomínky P. Vojtěcha Málka.

¹⁰⁵ V roce 1973 se slavilo tisící výročí založení pražské diecéze. Milenium.

¹⁰⁶ Osobní vzpomínky P. Vojtěcha Málka.

¹⁰⁷ Karel Herbst, narozen 6. listopadu 1943 v Praze. 19. února 2002 byl jmenován a 6. dubna 2002 ustanoven pomocným biskupem pražské arcidiecéze. Od 1. prosince 2016 se na vlastní žádost stal emeritním biskupem. Podle představeného řádu se s P. Vojtěchem setkával velice málo.

¹⁰⁸ Koncelebrace – sloužení mše několika kněžími, kteří společně pronášejí slova proměňování nad týmiž obětními dary i některé jiné modlitby.

K prvnímu srpnu 1973 byl ustanoven kaplanem v Chebu. „*Koncem července jsem se tam jel představit. Pan arciděkan mě přivítal slovy: „Zase výměna kaplana? A máte auto?“ Odpověděl jsem popravdě, že nemám a on pokračoval: „A co tu budete dělat?“ Pan arciděkan měl zbytečnou starost, protože okresní církevní tajemnice mě nepřijala,¹⁰⁹ prý v chebském okrese je už dost řeholníků kněží.“¹¹⁰ Po třech měsících čekání byl P. Vojtěch ustanoven knězem v okrese a vikariátě Plzeň – jih. „*Když jsem pátého listopadu navštívil okresního církevního tajemníka¹¹¹ v Plzni, přivítal mě slovy: „Od prvního jste ustanoven a přicházíte ke mně teprve pátého? Abyste věděl, nikdo vás nechtěl, já jsem vás vzal.“¹¹² Tak byl ustanoven ve farnostech Těnovice, Spálené Poříčí a Čičov. První setkání s novou farností začalo rozčarováním. Podle instrukcí jel autobusem z Plzně, projel Spálené Poříčí a na další zastávce, vystoupil.¹¹³ První jeho kroky vedly do kostela. Byl velice překvapen, protože kostel byl otevřený, zlatý kalich postavený na oltáři, nikde nikdo, jen presbytářem poletoval ptáček. Zmínil se o tom paní Norkové z Těnovic, ke které chodil na oběd, protože, jak sám říkal, si uměl uvařit jenom čaj. Od devatenácti let, kdy vstoupil do řádu Milosrdných bratří, přes vojnu a další pobyty až po seminář se stravoval ve společných jídelnách a sám se o jídlo nestaral. Ve farnosti to bylo jiné. Vzal za vděk pohostinstvím své farnice a tak se postupně seznamoval s celou její rodinou. „*Jednou si postěžoval, že do kostela chodí málo lidí a také se mi svěřil o svém překvapení, když poprvé přišel do kostela a mne napadla myšlenka, snad z vnuknutí Ducha svatého. Řekla jsem mu, pane faráři, když jste přišel do kostela, zlatý kalich na oltáři, tak jste se měl zaradovat, zloději tu nejsou (později zloději brali vše...), i zlatý kalich může stát na oltáři a kostel je tam otevřený a nic se neztratí. A že je v kostele málo lidí (to už víckrát nikdy neřekl, to jsem jen jednou od něj slyšela) - to jste se měl zaradovat. Protože ti spravedliví, ti jsou doma. V kostele jsou jen ti hříšníci, co jsou tady, a těch je málo.“¹¹⁴ Co P. Vojtěcha nejvíce mrzelo, bylo to, že do kostela na bohoslužby nechodily děti. Sám však chápal, že doba byla těžká a komunisté všechno hlídali***

¹⁰⁹ Státní úřad byl tehdy rozhodující.

¹¹⁰ Rozhovory s P. Vojtěchem Málkem uskutečněné 4. května, 27. května a 29. července roku 2015 v konventu Milosrdných bratří v Brně.

¹¹¹ P. Vojtěch svým vztahem k autoritám nebyl problémový, snad proto v archivech církevních tajemníků o něm není žádný záznam.

¹¹² Osobní vzpomínky P. Vojtěcha Mála.

¹¹³ Jel totiž do Těnovic, které leží bokem hlavní silnice, kde byl jeho farní kostel a fara, kde bydlel. Faru ve Spáleném Poříčí se teprve po letech podařilo vyklidit a opravit.

¹¹⁴ Rozhovor s paní Zdeňkou Norkovou, Těnovice 6, bývalou farnicí, uskutečněný 19. března 2017 ve Spáleném Poříčí.

a vyhrožovali rodičům. Tu hrstku dětí vyučoval v domě paní Norkové, společně s jejími dětmi. „Vysvětlil nám přede mši svatou, co se máme naučit a pak nás přezkoušel. Také v neděli po obědě se ptal, co bylo v kázání, zda si je pamatujeme, a z biblické dějepavy, jak to bylo. A to jsme se vždycky nasmáli.“¹¹⁵ Dovedl děti nenásilnou formou vést k zodpovědnosti a ke službě. Děti ho rády navštěvovaly na faře, kde se jim věnoval a snažil se jim odpovídat na jejich dotazy a učil je chystat věci na mši svatou. Také je nepřímým svým příkladem vedl k pořádku. „Měl k nám vztah takový dospělácký, bral nás jako rovnocenné, ne jako děti. Zdůrazňoval, že když věci ke mši svaté nenachystáme a když tam nebudeme, nikdo to za nás neudělá. My jsme v podstatě vyrostli na faře. Už od deseti let jsem četla při nedělní bohoslužbě čtení. Ještě jsem byla malá, tak jsem je četla nejdříve v lavici, později od ambonu. Také měl ve všem rád a pořádek. „Zachovej rád a rád zachová tebe.“ Tím se řídil, dodržoval to a chtěl to i po ostatních. My jsme jako děcka šmejdili po faře, tak jsme to viděli. Měl všechno srovnané, v pořádku, kleště, kladívka, hřebíky podle velikost. Od kuchyně po stodolu, v kostele, vše mělo svůj rád, vše bylo složené, připravené k použití, čisté.“¹¹⁶

„Nechodil do hospody za lidma, ale vzal kolo, štetku, kýbl s vápnem a jezdil po okolí a všechny Boží muka a kříže nabítil, všechny opravil. A přesto si dokázal kolem sebe shromáždit poctivé pracovníky, poctivé dělníky, ale i inteligenci.“¹¹⁷ P. Vojtěch se také pustil do opravy kostela v Těnovicích. Rozhodl se jej uzpůsobit nové liturgické úpravě po II. Vatikánském koncilu. Vedle kostela si všiml velkého kamenného náhrobku, který svými rozměry vyhovoval jeho představě obětního stolu. Sehnal několik zdatných farníků a dopravili jej do kostela „Ten náhrobek vážil asi tři sta kilo. Sehnal jsem válečky a po nich jsme ho dokouleli do kostela. Z něho vyrobený obětní stůl je tam dodnes. Kostely v Těnovicích a v Čičově opravil tak, že dodnes s nimi není třeba nic dělat. Potrpěl si na kvalitu a důslednost.“¹¹⁸ Že se jeho úpravy kostela nesetkaly jenom s kladnými ohlasy, vypovídá krátká zmínka v pamětech P. Vojtěcha Málka. „Co si o mně mysleli někteří farníci? Nové koště dobře mete. Ten to žere, ale ono ho to přejde. Postavil si oltář čelem k lidu, aby viděl na ženské. Zve nás na mši; také bych šla, kdyby mi dal dobrou svačinu.“

¹¹⁵ Rozhovor s paní Liběnou Nesnídalovou, Dvořákova 1016, Starý Plzenec, bývalou farnicí, uskutečněný 19. března 2017 ve Spáleném Poříčí.

¹¹⁶ Tamtéž.

¹¹⁷ Rozhovor s paní Alexandrou Zemanovou, Čičov, bývalou farnicí, uskutečněný 19. března 2017 ve Spáleném Poříčí.

¹¹⁸ Rozhovor s panem Josefem Davidkem, Lipnice 16, bývalým farníkem a příležitostným řidičem, uskutečněný 19. března 2017 ve Spáleném Poříčí.

Má různé požadavky, už vůbec nevíme, co od nás chce. Jádro lidu bylo však dobré a dobré zůstalo. Dodnes mi piší s vděčností a potvrzují to desítkami podpisů.“¹¹⁹

Farnosti objížděl na kole a pan Davídek ho pak někdy vozil do kostela autem. Měl připraveno víc kol, protože když ho někdo vezl autem někam, aby odtud mohl přejet na kole do další farnosti. Kola měl buď na farách, nebo u farníků. Když chodil na návštěvy po vesnici, nebo když donášel svaté přijímání, tak nemocné často zkontroloval i po zdravotní stránce. Chodil tak s tlakoměrem i se svatým přijímáním.

Dokázal lidi spojovat. Dokonce na nedělní bohoslužby ho někdy vozil člen KSČ a sakrální památky mu pomáhal opravovat další komunista. Vážili si P. Vojtěcha jako dobrého člověka. Ne všichni měli podobné smýšlení. Byl trnem v oku hlavně funkcionářům komunistické strany, kteří nelibě nesli jeho aktivity. Asi v roce 1974 chtěl P. Vojtěch navázat na působení svého předchůdce a udělat dušičkovou pobožnost na hřbitově v místní části Spáleného Poříčí v Lipnici. Jeden z místních komunistů přišel varovat farníky, aby P. Vojtěch na hřbitově nevystupoval. *„Řekl mi, abych prostě řekla, že je zakázáno, aby tam vystoupil, že tam na něho budou čekat, protože pobožnost bude na hřbitově a ne v kostele, tak že ho seberou a vezmou mu státní souhlas.*“¹²⁰ Nikdo nebral podobné výhrůžky na lehkou váhu. P. Vojtěch jel ten den do blízké obce, kde kardinál Tomášek uděloval bířmování. Ten mu poradil, že pokud byla pobožnost na hřbitově každý rok, aby ji i přes výhrůžky uskutečnil. *„Na to jsem řekl, tak to je pěkné, ale když vás seberou, nebudete tady a bude to ještě horší. Seberou vám státní souhlas a nebudete knězem. Odpověděl mi: „Vy se bojíte?“ „No bojím“ řekl jsem mu, však jsem znal ty soudruhy z Lipnice. Věděl jsem, co dokážou.*“¹²¹ Problém se vyřešil sám a to tak, že P. Vojtěch nestihl bohoslužbu na hřbitově a přijel pozdě. Hodně lidí už odešlo a pobožnost se nekonala. Farníci se samozřejmě ptali, co se stalo, že bohoslužba nebyla a proč P. Vojtěch nevystoupil. *„Všem jsem říkal: „On to měl zakázaný.“* ¹²²To lidé chápali, byla taková doba. I přesto, že se pobožnost na hřbitově nekonala, byl P. Vojtěch pozván na stranickou schůzi do Lipnice. Tam mu funkcionáři komunistické strany

¹¹⁹ Osobní vzpomínky P. Vojtěcha Málka.

¹²⁰ Rozhovor s paní Zdeňkou Norkovou, Těnovice 6, bývalou farnicí, uskutečněný 19. března 2017 ve Spáleném Poříčí.

¹²¹ Rozhovor s panem Josefem Davídkem, Lipnice 16, bývalým farníkem a příležitostným řidičem, uskutečněný 19. března 2017 ve Spáleném Poříčí.

¹²² Tamtéž.

domlouvali, aby v neděli v kázání oznámil, že probíhají nedělní brigády a tak ať lidé chodí na brigády. Jinak měl od komunistů pokoj.¹²³

Těsně před odchodem P. Vojtěcha z Těnovic se udála pozoruhodná věc. Když P. Vojtěch opravoval kostel v Těnovicích, snažil se zrekonstruovat i boční oltáře. To se nepodařilo, protože byly již hodně zdevastované. Nechal je tedy odstranit a v prostoru odstraněných bočních oltářů zanechal pouze obrazy světců, kterým byly boční oltáře zasvěceny. Byla to sv. Anežka a sv. Martin. Den před odchodem z farnosti pokřtil dvě děti. Jmenovali se také Anežka a Martin. „*Tak to bylo zajímavé, pokřtil děti, jedno byla moje dcera, a druhý den odcházel. Jak říkal, rád by zůstal, ale věřil, že návratem do služeb řádu Milosrdných bratří bude užitečnější.*“¹²⁴

Činnost P. Vojtěcha po obnově možnosti působení v řádu Milosrdných bratří v Letovicích

Jeho citlivý přístup, jako zpovědníka, byl pojmem v letovické farnosti. „*Přicházela jsem za ním ke zpovědi, ale to nebyly zpovědi typu, vysypej hříchy a jdi.*“¹²⁵ Probíral problémy ze všech stran a snažil se na všem nalézt něco pozitivního. Hlavně zdůrazňoval, žádné unáhlené rozhodnutí. Po mnoha letech zpovědní služby už dokázal odhadnout, jak zpovídáné osobě pomoci a poradit. Byl skoro psychologem. Jedna farnice vybavuje, jak ji stále nepouštěl ze zpovědnice a snažil se přijít na něco, co by dotyčné pomohlo. „*Nevím, co mi poradil, myslím, že mi neporadil nic konkrétního, ale vybavuji si ten zájem a tu obrovskou snahu najít něco, co by mně povzbudilo a to mě v té chvíli asi pomohlo nejvíce. Cítila jsem tu otcovskou lásku. A nejen já. Byl vyhledávaným zpovědníkem.*“¹²⁶ Že i do role zpovědníka musel vrůstat, jistě potvrdí všichni kněží. Každý člověk je jiný, každý potřebuje jiná slova povzbuzení a jiný přístup. „*První, koho jsem zpovídal, byl známý kněz. Když jsem nastoupil do farnosti Těnovice, hned v prvních*

¹²³ K osobě Václava Málka (br. Adalberta, Vojtěcha), nar. 20. 8. 1927, nebyl v archivu bezpečnostních složek dohledán archivní materiál. Výše uvedená osoba není uvedena v dochovaných evidencích Státní bezpečnosti, ani ve zpracovaných evidencích k archivním fondům Archivu bezpečnostních složek;

¹²⁴ Rozhovor s paní Zdeňkou Norkovou, Těnovice 6, bývalou farnicí, uskutečněný 19. března 2017 ve Spáleném Poříčí.

¹²⁵ Rozhovor s paní Maloňovou, Letovice, bývalou farnicí, uskutečněný 2. března 2017 v Letovicích.

¹²⁶ Rozhovor s paní Zdenou Prudilovou Halasova 2, Letovice, bývalou farnicí, uskutečněný 16. února 2017 v Letovicích.

dnech mě navštívil kněz ze sousedství. Ještě nezavřel dveře a už po znamení kříže pronesl: „Zpovídám se...“ Vzápětí přišel druhý s toutéž žádostí. Často jsem na kněžských rekolekcích¹²⁷ zpovídal kněze, takže i zde jsem byl jakoby neplavec vhozen do hluboké vody.“¹²⁸

Po příchodu do Letovic se P. Vojtěch postupně seznamoval nejen s farníky, ale také se zaměstnanci nemocnice. *„Pracovala jsem v nemocniční prádelně a s mojí maminkou jsme chodili uklízet kostel. Vždy byl usměvavý a za práci nám děkoval. Jednou jsem si všimla, že má na stole dvě obrázkové bible. Jeden čas, ještě za komunismu, se takové knihy objednávaly z Jugoslávie. Pamatuji si, že tam byla podmínka, dát sloužit tři mše svaté. Také jsem si Bibli objednala, ale nepřišla mi. Když jsem to P. Vojtěchovi řekla, okamžitě jednu knihu vzal do ruky a daroval mi ji. Měla jsem z ní velikou radost. Když pak po letech odcházel z Letovic do kláštera v Brně, požádala jsem ho, aby se mně do Obrázkové Bible podepsal. Mám tedy dárek a vzpomínku v jednom.“¹²⁹* Všichni pracovníci prádelny si na P. Vojtěcha vzpomínají pro jeho milý úsměv a slova povzbuzení. Sice se často na pracovišti nepotkávali, ošetřovací personál nemocnice i z hygienických důvodů prádelnu nenavštěvuje, ale při náhodných setkáních nezapomněl dělnicím poděkovat a hlavně se usmát. Když odcházel z Letovic, zaměstnanci prádelny vybrali mezi sebou peníze a za ně koupili P. Vojtěchovi obraz Poslední večeře Páně. Jakou radost měli po letech, když se setkali s P. Vojtěchem a ten je nejen radostně zdravil, ale děkoval jim za obraz se slovy, že když se na něj podívá, vzpomíná na ně a na Letovice.

Přestože nebyl knězem farním, ale knězem filiálního kostela, obcházel nemocné a staré lidi a také navštěvoval věřící mimo farnost. Nejednalo se v žádném případě o splnění povinností. Naopak. Sám i starší a nemohoucí vyhledával a pak je navštěvoval se svatým přijímáním. Nevlastnil auto a také žádné neřídil. Občas jej farníci vozili, ale většinou chodil pěšky. Že chodil pěšky za nemocnými a starými farníky v Letovicích, to by se dalo ještě pochopit, ale že navštěvoval věřící i ve vzdálenějších obcích, to už byl obdivuhodný výkon. *„Ve Vřesicích jsem měla dědouška, který bydlel sám a už byl hodně starý. Nemohl chodit na mši svatou. Občas ho jeho syn do kostela zavezl, ale to byly výjimky. Proto jsem poprosila P. Málka, zda by nemohl k dědouškovi se mnou zajet*

¹²⁷ Rekolekce – duchovní formace spojená se zpovědí, zaměřená na zintenzivnění duchovního života.

¹²⁸ Osobní vzpomínky P. Vojtěcha Málka.

¹²⁹ Rozhovor s paní Marií Horákovou, Letovice, bývalou farnicí, uskutečněný 15. února 2017 v Letovicích.

*a posloužit svátostí smíření.*¹³⁰ Takto se na P. Vojtěcha obracelo velké množství lidí a on nikoho neodmítl. Ohotně souhlasil a většinou první návštěvu vykonal v doprovodu někoho z příbuzných. Další návštěvy si už domlouval a zařizoval sám přímo se starými a nemocnými, aby neobtěžoval příbuzné. Jaké však pozdvižení vzniklo, když se začalo proslýchat, že všude chodí pěšky. „*Dokonce pak do Vřesic za dědouškem chodil sám. Když jsem ho chtěla zavést, odbyval mne, že je „pěšák“.* Od mládí prý chodil všude pěšky i jako dítě do daleké školy. Ve svém důchodovém věku zvládal cestu pěšky Letovice klášter – Vřesice a zpět.¹³¹ Obdivuhodné.“¹³²

Jaký důraz kladl na přípravu a průběh mše svaté, zavzpomínal stálý jáhen František. „*Po svém vysvěcení v roce 1994 jsem sloužil svou první mši sv. jako jáhen společně s P. Vojtěchem, který začal bohoslužbu slovy: Stojíme před vámi jako dvě prodloužené ruce pana biskupa, ruka učitelská a ruka pomáhající.*“¹³³ Jak byl P. Vojtěch důsledný na sebe, tak byl důsledný na jáhna Františka. Často spolu probírali jednotlivé části mše svaté, rozebírali úkoly jáhna a zkoušeli různé možnosti. Žádná improvizace při bohoslužbě, vše muselo být promyšlené. Kdy otočit stránku v misálu, kdy pokleknout, kdy přejít z levé strany na pravou. Trval také na tom, aby o nedělích a svátcích bylo zpívané evangelium a tak sehnal jednoduché nápěvy a jáhna Františka pověřil tímto úkolem. „*Dokonce mně naučil latinský obřad tak, abych byl v každou chvíli schopn mu ukázat, která modlitba následuje. Nebyla to drezúra, naopak, vše probíhalo v přátelském duchu a s úsměvem. Když jsem něco při bohoslužbě udělal špatně nebo když jsem mu zapomněl otočit stránku, nic se nedělo, stránku si otočil sám, ale po bohoslužbě mně na pochybení otcovsky upozornil.*“¹³⁴ Později spolu začali nacvičovat i mši svatou ve staroslověnštině. Služby jáhna si P. Vojtěch velice vážil. Sám by časově nezvládl navštívit všechny nemocné, protože se často střídali. Jáhen byl v nemocnici zaměstnán a tak s nově příchozími promluvil a pak P. Vojtěchovi oznámil, kdo chce vykonal zpověď, kdo žádá o rozmluvu nebo kdo si přeje svátost pomazání nemocných. Doplnovali se. Asi po třech měsících společné služby nabídl P. Vojtěch jáhnovi Františkovi tykání.

¹³⁰ Rozhovor s paní Janou Hejlovou, Vranová, bývalou katechetkou, uskutečněný 5. dubna 2017 v Letovicích.

¹³¹ Cesta z letovického kláštera do obce Vřesice je dlouhá šest a půl kilometru což je i s cestou zpět 13 Km. Když přihlídneme, že to bylo asi v roce 1997, tedy v době, kdy měl P. Málek sedmdesát roků, nelze říci nic jiného, než: „Obdivuhodné!“

¹³² Rozhovor s paní Janou Hejlovou, Vranová, bývalou katechetkou, uskutečněný 5. dubna 2017 v Letovicích.

¹³³ Rozhovor se stálým jáhnem Mgr. Františkem Bačovským, uskutečněný 3. dubna 2017 v Letovicích.

¹³⁴ Tamtéž.

„Překvapilo mně to, nedokázal jsem to přijmout a bránil jsem se, že by mohl být mým otcem. On však trval na svém a řekl mi, že nyní jsme spolu na stejné úrovni.“¹³⁵ To, že P. Vojtěch někomu nabídl tykání, byl ojedinělý jev. Nemocniční personál, hlavně ti, kteří neznali P. Vojtěcha ze zpovědnice, měli někdy pocit, že si jich nevšímá. Nebyl ten tip, který každého zdraví hned na počkání. Udržoval si odstup. „Někdy se stávalo, že šel ráno do kaple k modlitbám. Šel přes oddělení a jakoby personál nemocnice neviděl. Někteří to huře nesli, ale já jsem věděla, že už se soustředí a připravuje na setkání s Pánem v modlitbě, nebo na mši svaté.“¹³⁶

Na popud paní Marie Kocinové vznikla při letovickém klášterním kostele malá divadelní skupinka, která o vánocích a Velikonocích nacvičovala scénky, které se pak předváděly po slavnostních bohoslužbách. Texty pocházely často od paní Marie Holkové, básníka Václava Renče nebo Luboše Rejchrt. *„Tentokrát byl ve scénáři pokyn: ..."je slyšet dusot Herodových vojáků za scénou..." Děti dupaly a bušily do lavic s obrovským nadšením. Kostel byl to adventní odpoledne prázdný. Jaké bylo naše překvapení, když se najednou objevil rozlícený otec Málek, který hnán zřejmě verši žalmu "horlivost pro tvůj dům mne spaluje..." seběhl z kůru a vykázal nás z kostela. Několikrát jsme pak nacvičovali venku na hřišti, kde jsme si pod kosými pohledy kolemjdoucích připadali jak idioti a nemohli jsme se pořádně soustředit. Když jsem pak šla domlouvát termín provedení, otec Adalbert¹³⁷ cítil potřebu zdůvodnit naše vyhození a řekl mi: "Víte, takový kravál! Jak bych si to jednou zodpověděl, že jsem dopustil, aby se v chrámu Páně takhle dupalo?" Byla jsem naštvaná, že nacvičování nešlo podle mých představ, protože třeba prostorový pohyb kolem oltáře na hřišti prostě nenazkoušíte, navíc jsme také párkrát zmokli, tak jsem mu vmetla do tváře: " Aby vám Pán Bůh spíše nevyčetl, že jste vyhnal děti z kostela!" Později jsem své přikrostiti litovala, ale on mi to nikdy ani náznakem nepřipomenul.“¹³⁸* Rozhovor smysl měl, protože od té doby mohla divadelní skupinka kdykoliv zkoušet v klášterním kostele a P. Vojtěch se stal příznivcem malých umělců. Vždy po uvedení scének děkoval a jak jsem byl svědkem, děti obdarovával čokoládou.

¹³⁵ Rozhovor se stálým jáhnem Mgr. Františkem Bačovským, uskutečněný 3. dubna 2017 v Letovicích.

¹³⁶ Rozhovor s paní Bc. Emílií Portlovou, tehdy ošetřovatelkou, nyní vrchní sestrou v Nemocnici Milosrdných bratří v Letovicích. Rozhovor uskutečněný 3. dubna 2017 v Letovicích.

¹³⁷ Někteří věřící oslovovali P. Vojtěcha latinským řádovým jménem. Adalbert, česky Vojtěch.

¹³⁸ Rozhovor s paní Ing. Marií Kocinovou, Letovice, Podlesí 14, bývalou farnicí, uskutečněný 18. dubna 2017.

Vztah k dětem měl P. Vojtěch pěkný. Měl rád děti a těšilo ho, že často s rodiči navštěvují bohoslužby, ale jako člověka, který měl rád pořádek, někdy děti při mši svaté rušily. Několikrát jsem se P. Málka ptal, zda mu nevadí děti v kostele. Odpovídal, že ne. Po dohodě s manželkou jsme začali do klášterního kostela chodit společně i s dětmi. Farnost Letovice má totiž výhodu, že v neděli jsou slouženy mše svaté tak, že je možné se vystřídat, aby jeden z rodičů mohl jít na mši svatou a druhý byl s malými dětmi doma a jak se vrátí, může jít do kostela ten druhý. Je to sice výhoda, ale časem začnete toužit prožít nedělní mši společně. Několikrát jsme zkusili jít na bohoslužbu celá rodina, ale zůstávali jsme vzadu, aby, když začne být dítě hlučné, mohli jsme snadněji odejít a kněze nerušit. Děti však moc kolem sebe neviděly a brzy se začaly nudit a hlučet. Povzbuzení rozhovorem z P. Málkem, jsme se rozhodli jít s malými dětmi úplně dopředu před lavice. Najednou se dětem objevil nový svět. Vše co dříve jen slyšely, nyní mohly i vidět a zjistily, že neustále se něco děje. Pozorovaly hořící svíčky, viděly, jak ministrant zvoní a také vzdálená postava kněze byla najednou blízkou a zajímavou. Znovu jsem se P. Vojtěcha ptal, zda mu nevadí, že jsme s dětmi a kočárkem přímo před ním a jeho odpověď byla opět stejná: „Nevadí mi to.“ Přesto jsem vyzpovídal, že v určitých situacích se nemůže soustředit.¹³⁹ Dbali jsme tedy o to, aby hlavně při přednesu evangelia a následné homílii a dále při proměňování děti nehlučely a také svým pohybem nerušily. Vzájemná tolerance se osvědčila a při rozhovorech P. Vojtěch nabádal mladé rodiny, aby přicházely s dětmi na bohoslužbu a jeho zásluhou je v Letovicích zcela běžné, že první lavice jsou dodnes obsazeny rodinami s malými dětmi. Až po mnoha letech se přiznal, že ačkoli byl rád, že děti s rodiči navštěvují bohoslužby, byla to i pro něho škola. Ve svých předchozích farnostech mnoho dětí v kostele neměl, takže až v Letovicích poznával, jak obtížné je udržet pozornost při občasném štěbetání drobotiny.

Jeho laskavý, ale důsledný přístup dokládají příhody, kterým jsem byl svědkem. Při bohoslužbě ve všední den se nedostavil varhaník a tak ministrant přečetl první čtení a následně přečetl žalm tak, že odpověď recitovali všichni účastníci. Takto jsme to běžně dělávali, protože zazpívat žalm bez doprovodu bylo pro mnohé z nás obtížné. Následovalo evangelium. P. Vojtěch vstal a pravil: „*Žalm je zpívaná modlitba a musí se zpívat.*“ Pak žalm celý zopakoval a odzpíval sám. Ani slůvkem nenaznačil, že bychom

¹³⁹ Je dobré připomenout, že se jedná o rok 1995, kdy P. Vojtěchovi bylo již šedesát osm roků.

něco udělali špatně, ale už nikdy se nám nestalo, abychom žalm nezaspívali. Třeba neuměle a s trémou.

Další příběh je z nedělní mše svaté. Lektor přečetl první čtení a po odzpívání žalmu následovalo čtení druhé. Lektor přistoupil k ambonu a omylem přečetl opět první čtení. Všichni jsme dělali jakoby nic a P. Vojtěch také lektora nepřerušil. Před evangeliem ale všechny na omyl upozornil a zdůraznil, že se to může stát, že nejde o žádnou tragédii a druhé čtení přečetl sám. Po evangeliu v homílii vysvětlil návaznost jednotlivých čtení. Vše v klidném duchu. V důsledku této příhody začal provádět „školení lektorů“. Školení probíhala v přátelském duchu a byla velice poučná. *„Jednotlivě jsme předčítali pasáže a P. Vojtěch upozorňoval na chyby a hlavně chválil a povzbuzoval. Zdůrazňoval: „Každé čtení z Písma svatého je modlitbou a je tedy třeba, aby lektor mluvil nahlas, aby vyslovoval všechna písmena a nepolykal koncovky.“ Také si dodnes vzpomínám, jak mě upozornil na chybu, kterou jsem nevědomky dělal.“*¹⁴⁰ Jednalo se o to, že někteří starší lektori po přečtení úryvku z písma nejprve sundali brýle, zahleděli se do lidí a až následně pronesli větu: „Slyšeli jsme slovo Boží.“ P. Vojtěch zdůrazňoval, že věta: „Slyšeli jsme slovo Boží.“ Je součástí liturgického čtení a je třeba ji vyslovit bezprostředně po přečtení liturgického čtení, jako tečku. Mnozí, kteří prošli „školeními“ P. Vojtěcha, předčítají z písma dodnes.

Další z příběhů, který byl poučný i pro ministranty, se stal při sváteční bohoslužbě. Nevzpomínám si, zda velikonoční nebo vánoční, ale vím, že probíhala slavnostní bohoslužba. Ministranti přinesli kadidlo, které P. Vojtěch je převzal a začal okuřovat přinesené dary. P. Vojtěch rád používal při liturgii kadidlo, protože, jak říkával, kadidlo zdůrazňovalo slavnostní okamžik bohoslužby. Při okuřování darů, nedopatřením převrhl ciborium¹⁴¹ na obětním stole s hostiemi připravenými ke konsekraci. Strnuli jsme a najednou jsme nevěděli, co dělat. Instinkt říkal, že máme připravené hostie posbírat, i z lidí sedících v předních lavicích se jich několik zvedlo, ale najednou jsme se všichni zarazili s otázkou: „Můžeme se vůbec hostií dotknout?“ Zůstali jsme stát na půl cesty. Dívali jsme se jeden na druhého a nevěděli jak dál. Z rozpaků nás vysvobodil P. Vojtěch, který nás přímo vyzval, abychom mu pomohli rozsypané hostie posbírat. Hostie

¹⁴⁰ Rozhovor s panem PaDr. Jaroslavem Chloupkem, Jevíčská 17, Letovice, bývalým farníkem, uskutečněný 5. března 2017 v Letovicích

¹⁴¹ Ciborium – zlatá, nebo většinou pozlacená nádoba, podobná kalichu s víčkem, v níž se uchovávají konsekrované hostie.

rozsypané na obětním stole opatrně vložil zpět do ciboria, které nechal doplnit a hostie spadlé na zem vložil do sáčku a ministrant je odnesl do sakristie. Bohoslužba probíhala dál. Po ukončení bohoslužby v sakristii požádal o klid a vysvětlil nám, že hostie byly ještě neproměněné, čili nad nimi nebyla pronesena konsekrační modlitba, takže jsme se jich mohli bez problémů dotknout. Otcovsky nás pokáral, že chápal rozpaky věřících v kostele, kteří chtěli rozsypané hostie sbírat a nevěděli, zda mohou, ale od dlouholetých ministrantů očekával rozhodnost. Nastalou situaci použil k poučení nás všech a v následné diskusi jsme začali probírat otázky typu: Co kdyby byly hostie konsekrované? Za jakých podmínek bychom se mohli konsekrovaných hostií dotknout? Co byste dělal s konsekrovanými hostiemi, které by upadly na zem? Vysvětloval, poučoval a to vše v přátelském duchu. Až po mnoha letech se přiznal, že když ciborium převrhl, tak se nejprve vyděsil, ale okamžitě si uvědomil, že se jedná o nekonekrované hostie a že tedy v podstatě o nic nejde. Dokonce v některé z následujících homílií na tuto příhodu upozornil a vysvětlil i lidem, jak vše bylo.

Bohoslužby začínaly vždy přesně, až na jednu výjimku, která se stala na jaře roku 1990. Byl čas jít sloužit bohoslužbu a P. Vojtěch v sakristii nebyl. Člen řádu Milosrdných bratří fr. Sanctus Rott¹⁴², který žil v letovickém konventu s P. Vojtěchem, nám sdělil, že P. Vojtěch ráno odjel do Brna a doposud se nevrátil. Nemá o něm žádné zprávy. Šel tedy zatelefonovat do brněnského konventu, zda se tam P. Vojtěch nezdržel.¹⁴³ Přišel zpět a oznámil nám, že mu brněnští bratři řekli, že z brněnského konventu odešel před dvěma hodinami a že šel na autobus do Letovic. Nastaly chvíle nejistoty. Co je s P. Málkem? Zavolat na farní úřad, zda by mohl jít pan děkan, nebo pan kaplan sloužit mši svatou? Také věřící, kteří přišli na bohoslužbu, se začali trousit do sakristie a byli zvědaví, zda mše svatá bude nebo mají jít domů. Asi po dvaceti minutách přispěchal P. Vojtěch, rychle se převlékl a bohoslužba mohla proběhnout. Byli jsme zvědaví, co bylo příčinou zdržení P. Vojtěcha, ale ten ukončil bohoslužbu a odešel. Až za několik dní nám vše vysvětlil. Při nastupování do autobusu v Brně si řidič všiml odznáčku, který nosil P. Vojtěch připnutý na svém saku. Odznáček představoval červené granátové jablko.¹⁴⁴ Řidič však viděl odznáček červené barvy. Na P. Vojtěcha se tedy hrubě obořil, že komunisti čtyřicet let

¹⁴² Fr. Sanctus Rott z řádu Milosrdných bratří, narozený 10. června 1917 v Libomyšli a zemřel 30. října 1997. Nejdéle sloužící převor letovického konventu. (Od roku 1951 do roku 1995.)

¹⁴³ Jednalo se o rok 1991 nebo 1992 a mobilní telefony ještě nebyly tak rozšířeny, jak je tomu nyní.

¹⁴⁴ Granátové jablko znak Milosrdných bratří. Viz příloha č. 5.

devastovali český národ a že se nestydí ještě se chlubit, že je komunista a nosit rudé odznaky. Milého P. Vojtěcha uchopil a z autobusu vyhodil se slovy, že komunisty nevozí. P. Vojtěch byl, jak nám tehdy vyprávěl, zmaten. Nevěděl, co špatného udělal. Sedl si na lavičku a znovu si celou scénu přehrával v hlavě. Po chvíli mu došlo, že jeho odznak granátového jablka si řidič spletl s rudým znakem komunistů a považoval P. Vojtěcha za člena Komunistické strany. Počkal tedy na další spoj a mrzelo ho, že přijde pozdě na bohoslužbu. Nicméně, jak se později P. Vojtěch přiznal, ačkoli byl kněz a řeholník, přece jen mu nebylo jedno, že byl nespravedlivě trestán za něco, s čím neměl nic společného.

V zimě roku 2002 se P. Vojtěchovi stala nemilá věc. Potřeboval odjet do Brna a spěchal na autobus. Klášter stojí na kopci. Cestou dolů upadl a rozbil si hlavu. Vrátil se tedy zpět a sloužící lékařka jej ošetřila. Měla však podezření, že došlo k otřesu mozku. Nařídila tedy klid a výslovně P. Vojtěchovi zakázala na několik dní sloužit mše svaté. Bránil se, že nemůže nechat lidi beze mše svaté. Někdo by třeba paní doktorce zákaz odkýval a nakonec nesplnil, ale P. Vojtěch sliby a autoritu ctil. Každá mše svatá byla pro něj velmi důležitá, proto přemlouval paní doktorku, aby mohl sloužit. Ale ta, vědoma si závažnosti situace, byla neoblomná. Nakonec se řešení našlo. Domluvili se s jáhnem Františkem a ten sloužil všechny mše svaté s P. Vojtěchem. *„Dokonce jsem přespal v klauzuře v sousedním pokoji, kdyby se P. Vojtěchovi přitížilo. Udělal jsem to rád a i manželka s mým rozhodnutím souhlasila. Oba jsme ho měli rádi.“*¹⁴⁵

Zvolení provinciálem a poslední léta

Po odchodu z Letovic tedy od 21. května roku 2004 se zapojil do práce v brněnském konventu a 2. dubna téhož roku byl P. Vojtěch zvolen provinciálem řádu. Jedna z prvních věcí, co inicioval, bylo vydání knihy *„/.../ o nejstarším konventu řádové provincie československé, ano celého řádu ve střední Evropě, konventu Valtickém.“*¹⁴⁶ Na rok 2005 připadalo totiž čtyřsetleté výročí založení konventu ve Valticích. Pro tuto příležitost, která byla ozdobena slavnostní mší svatou za účasti generálního převora P. Pascuala Pilese, OH z Říma, byla z iniciativy P. Vojtěcha vydána kniha¹⁴⁷ „na které

¹⁴⁵ Rozhovor se stálým jáhnem Mgr. Františkem Bačovským, uskutečněný 3. dubna 2017 v Letovicích.

¹⁴⁶ BOGAR, Benedikt. *Milosrdní bratři*. Praha: Milosrdní bratři, 1934, s. 342, str. 166.

¹⁴⁷ Kniha se jmenuje: MILOSRODNÍ BRATŘI VALTICE – FELDSBERG 1605 – 2005 a vydali ji Milosrdní bratři.

pracovali Ing. Hubert Podsedník, který psal texty a Bohumil Kocina, který si vzal na starost fotografie a grafickou úpravu. Oba autoři díla nebyli P. Vojtěchovi neznámí. Společně vydali již jednu knížku a to v září roku 2001 o konventu letovickém.¹⁴⁸ „S P. Vojtěchem jsem se znal z Letovic. Požádal mne, abych vyfotil interiéry a exteriéry letovického kláštera s nemocnicí, který jsem navštěvoval při bohoslužbách a později, když se stal provinciálem, oslovil mne, zda bych stejně fotograficky zdokumentoval i klášterní kostel ve Valticích.“¹⁴⁹ Že se nejednalo o jednoduchý úkol, je možné vyvodit z toho, že kostel byl dlouhá léta uzavřen a na věž, kde fotili zvony, byl vstup možný s velkými obtížemi. „Společně s Hubertem¹⁵⁰ jsme se museli protáhnout úzkým otvorem ve střeše a schodiště bylo plné holubího trusu. Měl jsem krátkou desku, s kterou jsem trus shrnul na bok, abychom mohli na stupně schodů šlápnout. Jak jsme po focení vypadali, se raději neptejte.“¹⁵¹

Poslední měsíce strávil P. Vojtěch střídavě v klauzuře obklopen spolubratry, kteří se o něj pečlivě starali a na oddělení nemocnice, kde byl hospitalizován při nastalých komplikacích. Při mých návštěvách mě nepřestával překvapovat svým zájmem o svět. Jeho první slova byla: „Zdravím vás, co je nového v Letovicích?“ Ze začátku jsem nevěděl co říci, ale později jsem pochopil, že je vděčný za jakékoli zprávy a že i pro mne nepodstatné věci jsou pro něj zajímavé. „Tak ořech na klášterní zahradě začal kvést, vyměnili jsme rohožky před kostelem, v kostele máme nové mikrofony,“ vše jej zajímalo. Byla to pro mne škola, protože se mi často stávalo při návštěvě nemocných, že jsem nevěděl co říci. Zpráva mi připadala nezajímavá, ale P. Vojtěch mne učil sám na sobě, jak s nemocnými mluvit. Občas mi říkal: „Pro vás to jsou nezajímavé a běžné věci, ale pro mně a také pro nemocné a ležáky, jako jsem já, to jsou zprávy, které vyvolávají vzpomínky. Hlavně pozitivní vzpomínky, protože na ty negativní brzy zapomeneme. Nebojte se s nemocnými mluvit o maličkostech, ale také musíte vycítit, kdy mlčet a nechat mluvit jeho anebo, kdy se za nemocného tiše modlit. Však na to časem přijdete sám.“¹⁵² Také jsem zažil P. Vojtěcha sklíčeného po náročné operaci. „Jsem k ničemu, už nic

¹⁴⁸ Kniha se jmenuje: 250 let Milosrdných bratří v Letovicích a vydali ji Milosrdní bratři.

¹⁴⁹ Rozhovor s panem Bohumilem Kocinou, fotografem a letovickým farníkem P. Vojtěcha, uskutečněný 15. dubna 2017 v Letovicích.

¹⁵⁰ Jedná se o autora textové části Ing. Huberta Podsedníka.

¹⁵¹ Rozhovor s panem Bohumilem Kocinou, fotografem a letovickým farníkem P. Vojtěcha, uskutečněný 15. dubna 2017 v Letovicích.

¹⁵² Rozhovory s P. Vojtěchem Málkem uskutečněné 4. května, 27. května a 29. července roku 2015 v konventu Milosrdných bratří v Brně.

nemohu dělat, říkal.“ Nebyla to však pravda, zde totiž nastupovala ta tajemná moc, kterou Kristus dává každému. To jsem si uvědomil, když jsem si všiml, že při mém příchodu držel v ruce růženec.

O síle modlitby, zvláště přímluvné modlitby nemocného, vypovídá následující vzpomínka: „*Při návštěvě a zpovědi u P. Vojtěcha jsem se zmínila o problému, který mám a že nevím, jak to dopadne. Povzbuzoval mně, ale moc se mu to nedařilo. Pak se ale problém za několik dní sám vyřešil. Hned jsem to šla P. Vojtěchovi říci a řekla jsem mu: „Otče problém se vyřešil, vy mě to asi neřeknete, ale že vy jste se za mně modlil.“ Jen se usmál a já věděla své.*“¹⁵³

Sám jsem zažil příhodu, kdy již těžce chodící seděl ve svém křesle a náhle mu zazvonil telefon. Nevím, kdo byl na druhé straně, ale slyšel jsem smutná slova P. Vojtěcha. „*Nemohu přijít, velice rád bych přišel, ale nemohu a diktoval do telefonu číslo na místního kněze.*“ Později mi vše vysvětlil. „*Těžko se mi chodí a nemohu opustit klášter. Daleko bych nedošel, proto už nechodím zaopatřovat.*“¹⁵⁴ Přesto mu to nedalo a vzápětí volal na předchozí číslo a ptal se, zda kněze sehnali. Když byl ujistěn, že ano, že je vše v pořádku, pokračoval dále v rozhovoru. Tehdy jsem si pomyslel, jaký smysl pro odpovědnost a pro pomoc druhému má v sobě. Byl rozhodně vzorem služebníka.

Občas, a to hlavně na některý řádový svátek, zavítal do Letovic a sloužil mši svatou. To se stalo také na sv. Václava v roce 2014, kdy snad v předtuše, že slouží svoji poslední mši svatou v Letovicích, dovolil si na konci krátký monolog. Začal omluvou: „*Milí, dnes již bývalí, letovičtí farníci. Dovolte, abych se vám dnes omluvil. Nevíte za co? Když mi bylo v roce 1990 umožněno vrátit se do řádu Milosrdných bratří, říkal jsem si v duchu jenom ne do Letovic. Nevím proč. Proti Letovicím jsem nic konkrétního neměl, ale myšlenka „jen ne Letovice“ ve mně hlodala. A ejhle, řádovým představeným jsem byl poslán do Letovic. Omlouvám se vám, milí letovští za počáteční nedůvěru. Dnes na prahu smrti mohu směle říci: „Letovice byly mojí nejmilejší farností.*“¹⁵⁵

Poslední léta trávil střídavě ve svém pokoji a na oddělení Nemocnice Milosrdných bratří v Brně, kde si rád četl, modlil se a přijímal návštěvy. Do posledního dne, pokud byl fyzicky v pořádku, sloužil mši svatou v řádové kapli a na pokoji. Také v poslední den

¹⁵³ Rozhovor s paní Zdenou Prudilovou Halasova 2, Letovice, bývalou farnicí, uskutečněný 16. února 2017 v Letovicích.

¹⁵⁴ Rozhovory s P. Vojtěchem Málkem uskutečněné 4. května, 27. května a 29. července roku 2015 v konventu Milosrdných bratří v Brně.

¹⁵⁵ Monolog pronesený na svátek sv. Václava v roce 2014 v klášterním kostele sv. Václava v Letovicích.

svého pozemského života ráno ještě odsloužil mši svatou a večer, při soukromé modlitbě před svatostánkem v kapli, tiše skončil. Zemřel tak, jako žil, tiše a nenápadně. Ale jeho smrt zburcovala velké množství lidí, kteří se s ním, i přes nepřízeň počasí, přišli v sobotu 19. listopadu 2016 v 11 hodin do klášterního kostela sv. Leopolda a Václava v Brně rozloučit.

Čest jeho památce.

ZÁVĚR.

Svatá matka Tereza s oblibou říkávala: „Pokud člověka soudíš, nemáš čas jej milovat.“ Na tato slova jsem si vzpomněl při psaní vzpomínek na P. Vojtěcha Málka. Máme tendence posuzovat člověka podle zdání a podle jeho vnějších skutků, ale neměli bychom spíše na každého hledět jako na Krista? Jistě že ano a to se potvrdilo i při psaní této práce.

Člověk je však tvor různorodý a nedá se obsáhnout jedním pohledem. Kdykoliv jsem se někoho zeptal na P. Vojtěcha Málka, překvapilo mně, že první se objevil úsměv, pak nastala chvilka mlčení a v dalších chvílích se spustil proud slov vyjadřujících chválu. „Čím to je?“ Takto jsem se mnohých pamětníků ptal a odpověď byla vždy stejná. Je to proto, že nám v jeho blízkosti bylo dobře. Mnozí si už nedokázali vybavit nějakou příhodu nebo myšlenku, ale co si vybavovali přesně, byl jeho zájem o každého člověka.

Podle mého mínění a podle skutečností, které jsou napsány v této práci, jsem nabyl dojmu, že P. Vojtěch byl introvert, který poctivou a usilovnou prací dokázal ovlivnit širokou paletu lidí, věřících i nevěřících. Vynikal všemi schopnostmi, které mohou introverti světu a církvi přinést. Soucítlost, vhled, naslouchání a poskytování prostoru druhým, tvořivost, oddanost, služba, zklidňující přítomnost. *„Touhu po hloubce považují za největší dar, který mohou introverti přinést světu i církvi uprostřed naší roztržité, uštěbetané a zrychlující se doby. Duchovně zralí introverti nabízejí našemu současnému světu alternativní životní styl: hloubavější, pomalejší, nápaditý.“*¹⁵⁶

Jako většina introvertů vedoucích křesťanská společenství, byl svým posláním vsazen do role extroverta a tuto roli s Boží pomocí přednesl více než úspěšně. Jeho tichá a citlivá povaha se přesně hodila k nemocným, pro které byl svým klidem, nadhledem a opravdovostí pomyslným balzámem a lékem pro duši i tělo. *„Mnozí introverti, kteří se dobře orientují ve vnitřním světě duše, jsou přirozeně dobře vybaveni pro umění naslouchat nevyřčenému.“*¹⁵⁷

V pozdějších letech, jako kněz, sloužil svým farníkům tak, jako sloužil nemocným, čili naplno. Neznal polovičatost a i přetvářka byla pro něho neznámým pojmem. To, že podobné smýšlení a podobnou opravdovost vyžadoval i od ostatních, jej

¹⁵⁶ Srov. McHUGH, Adam S., *Introverti v církvi*. Kostelní vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2016, s. 238. ISBN 978-80-7195-866-6, str. 75,76.

¹⁵⁷ Tamtéž. Str. 175.

mohlo na první pohled stavět do role jakéhosi učitele a pedanta. Opak byl pravdou. Neměl plamenná kázání a nezvyšoval hlas, ale tiše a s láskou napomínal a skoro stydlivě upozorňoval na nedostatky. A naopak hlasitě a veřejně děkoval a chválil. Při prvních setkáních se mohl zdát odtažitý. Nebyl z těch, kteří jsou hned s každým přáteli. Potřeboval čas. „*Lidé se tedy zapojují do společenství různými způsoby a pohybují se kolem něho různým tempem. Každý máme vlastní tempo a v životě víry jsou také různá období, jimiž procházíme rozdílnou rychlostí.*“¹⁵⁸

Tak jako čekatel do řádu Milosrdných bratří, tak jako kněz Kristův, potreboval čas, aby mohl vrůst do role, kterou mu Bůh v tomto světě přisoudil. O tom, že se do rolí vžíval rychle a hrál naplno, je tato práce. Nejedná se tedy o oslavné dílo, ale o text, který může být poučením pro následovníky P. Vojtěcha, ať už ve službě nemocným, nebo kněžím. „*Africké přísloví říká: Mnoho malých lidí na malých místech, kteří dělají malé věci, přetvoří tvář světa.*“¹⁵⁹ Slova jakoby ušitá na osobnost P. Vojtěcha a snad je potvrzuje i moje bádání. Je škoda, že jsem se na přání představeného řádu Milosrdných bratří nemohl více zabývat posledním obdobím života P. Vojtěcha Málka, ale snad je to tak lepší, protože v brněnském konventu řádu Milosrdných bratří čeká na podrobné zpracování velké množství jím sepsaných kázání. Může to být výzva pro další badatele představit P. Vojtěcha jako provinciála řádu a jako kazatele.

¹⁵⁸ Srov. McHUGH, Adam S., *Introverti v církvi*. Kostelní vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2016, s. 238. ISBN 978-80-7195-866-6. Str. 106.

¹⁵⁹ Srov. ZIKMUND, Martin T., PAULAS, Jan, KROPÁČEK, Luboš, *Po cestách kamenitých*. Praha: Vyšehrad, spol. s.r.o., 2013, s. 272. ISBN 978-80-7429-394-8, str. 132.

Prameny:

Rozhovory s P. Vojtěchem Málkem uskutečněné 4. května, 27. května a 29. července roku 2015 v konventu Milosrdných bratří v Brně.

Rozhovor se sestrou Marcelou Boženou Čermákovou, členkou kongregace Šedých sester III. řádu sv. Františka, uskutečněný 12. března 2017 v Lomci u Vodňan.

Rozhovor s paní Zdeňkou Norkovou, Těnovice 6, bývalou farnicí, uskutečněný 19. března 2017 ve Spáleném Poříčí.

Rozhovor s paní Liběnou Nesnídalovou, Dvořákova 1016, Starý Plzenec, bývalou farnicí, uskutečněný 19. března 2017 ve Spáleném Poříčí.

Rozhovor s paní Alexandrou Zemanovou, Číčov, bývalou farnicí, uskutečněný 19. března 2017 ve Spáleném Příčí.

Rozhovor s panem Josefem Davidkem, Lipnice 16, bývalým farníkem a příležitostným řidičem, uskutečněný 19. března 2017 ve Spáleném Poříčí.

Rozhovor s paní Zdenou Prudilovou Halasova 2, Letovice, bývalou farnicí, uskutečněný 16. února 2017 v Letovicích.

Rozhovor s panem PaDr. Jaroslavem Chloupkem, Jevíčská 17, Letovice, bývalým farníkem, uskutečněný 5. března 2017 v Letovicích

Rozhovor s paní Marií Horákovou, Letovice pracovnící Léčebny dlouhodobě nemocných a bývalou farnicí, uskutečněný 15. února 2017 v Letovicích.

Rozhovor s paní Maloňovou, Letovice, bývalou farnicí, uskutečněný 2. března 2017 v Letovicích.

Rozhovor s paní Bc. Emílií Portlovou, tehdy ošetrovatelkou, nyní vrchní sestrou v Nemocnici Milosrdných bratří v Letovicích. Rozhovor uskutečněn 3. dubna 2017 v Letovicích.

Rozhovor se stálým jáhnem Mgr. Františkem Bačovským, uskutečněný 3. dubna 2017 v Letovicích.

Rozhovor s paní Janou Hejlovou, Vranová, bývalou katechetkou, uskutečněný 5. dubna 2017 v Letovicích.

Rozhovor s panem Bohumilem Kocinou, Podlesí 4, fotografem a letovickým farníkem P. Vojtěcha, uskutečněný 15. dubna 2017 v Letovicích.

Rozhovor s paní Ing. Marií Kocinovou, Letovice, Podlesí 14, bývalou farnicí, uskutečněný 18. dubna 2017.

Literatura:

Osobní vzpomínky P. Vojtěcha Málka.

Archiv konventu Milosrdných bratří (Brno) – osobní složky bratří.

Soubor kázání – archiv konventu Brno, netříděný.

BOGAR, Benedikt. Milosrdní bratří. Praha: Milosrdní bratři, 1934, s. 342.

JIRÁSKO, Luděk. *Církevní řády a kongregace v zemích českých*. Praha: Klášter premonstrátů na Strahově, 1991, s. 173. ISBN 80-85245-11-6.

JEŽKOVÁ, Anežka, CHALUPA, Jiří. *Tichá srdce*. Praha: Nakladatelství Anežka Ježková – Tichá srdce, 2015, s. 383. ISBN 978-80-902851-1-9, ISBN 978-80-7376-396-1.

VLČEK, Vojtěch. *Persekuce mužských řádů a kongregací komunistickým režimem 1948 – 1964*. Olomouc: Matice cyrilometodějská s.r.o., 2004, s. 597. ISBN 80-7266-179-5.

ŠPATENKOVÁ, Naděžda, BOLOMSKÁ, Barbora. *Reminiscenční terapie*. Praha: Galén, 2011, s. 112. ISBN 978-80-7262-711-0.

KŘIVOHLAVÝ, Jaro, *Jak zvládat depresi*. Praha: Grada publishing, a.s., 2013, s. 179. ISBN 978-80-247-4774-3.

GRÜN, Anselm, *Deprese jako šance*. Praha: Portál, s.r.o., 2009, s. 135. ISBN 978-80-7367-608-7.

KOURA, Petr, LORENC, David, STŘÍBRNÝ, Jan, ŠEBEK, Jaroslav, VANÍČKOVÁ, Vladimíra, VODIČKOVÁ, Stanislava, *Diktatura versus naděje*. Praha: Ústav pro studium totalitních režimů, 2014, s. 190. ISBN 978-80-87912-00-3.

ZIKMUND, Martin T., PAULAS, Jan, KROPÁČEK, Luboš, *Po cestách kamenitých*. Praha: Vyšehrad, spol. s.r.o., 2013, s. 272. ISBN 978-80-7429-394-8.

McHUGH, Adam S., *Introverti v církvi*. Kostelní vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2016, s. 238. ISBN 978-80-7195-866-6.

VLČEK, Vojtěch (ED), *Ženské řehole za komunismu*. Olomouc: Matice cyrilometodějská s.r.o., 2005, s. 447, ISBN 80-7266-195-5.

KLIMEŠ, Lumír, *Slovník cizích slov*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, n. p., 1986, s. 791, 14-575-86.

Přílohy:

Příloha 1.

Článek z týdeníku: „, NEDĚLE“

Vyzvání k řeholnímu povolání je milost a Pán Bůh používá k těmto milostem i tisku.

Pravá láska k bližnímu, odvozená z ideálu Božské lásky, není ve světě častým zjevem. V hojně míře je pěstovaná v církevních řádech. A kdo zvláště bohatě realizuje příkázání Božské lásky, jsou Milosrdní bratři. Dnem i nocí se bezplatně věnují ošetřování nemocných. Řád jim postupuje celoživotní zaopatření a všechny denní potřeby.

Do řádu mohou vstoupit zbožní jinoši a muži ve věku od 17 do 45 let. Osvědčí-li se v době 2-3 měsíců čekatelství, jsou oblečeni do řádového roucha a přijati do řádové noviciátní školy. Ta je uvádí do duchovního života a vybavuje potřebnými vědomostmi pro dokonalou službu nemocným. K praxi dochází hned po absolvování školy. Bratři se stávají ošetřovateli nemocných, pracují v lékařských ordinacích, v laboratořích, u rentgenu, jsou přidělováni do lékáren nebo jsou úředníky v nemocničních kancelářích.

Z řádových nemocnic vychází ročně tisíce uzdravených, kteří v kruhu svých rodin vděčně vzpomínají na hřejivou péči bratří. V těchto nemocnicích čekají na naplnění svých dnů i ti, ke kterým se nevděčně rodina nechce znát a jemuž ve stáří a neduhu jsou jen na obtíž.

Uvědomělé úsilí o zachování nejcennějšího statku lidského – zdraví, obětavá práce pro národ a vůbec veškerá činnost řádu byla solí v očích německých okupantů, kteří už v roce 1941 řád Milosrdných bratří rozpustili a jeho majetek zabavili.

V osvobozené republice navázal však opět na svou záslužnou službu a po zahojení svých četných ran je ochoten dát zase všechny své síly do služeb národa. Studentům, kteří už byli do řádu přijati a prošli noviciátní školou, dává možnost dostudovat na kněze, lékaře a lékárníky. Nadšence pro řádovou službu Bohu a vlasti vřele vždy vítá.

Informace rád poskytne: Provincialát řádu Milosrdných bratří v Praze I, Na Františku 8.

Příloha 2.

Životopisná data a pobyty P. Vojtěcha Václava Málka, sac., OH.

Narozen: 20. srpna 1927 ve Slavíkově č. 10, okres Havlíčkův Brod (tehdy Chotěboř)

Od 23. července 1946 do 30. září 1949:

Vstup a pobyt v řádu Milosrdných bratří v Praze 1, Na Františku 8 (u Milosrdných bratří).

Od 1. října 1949 do 21. října 1951:

Vojenská služba: Chodová Planá, Planá u Mariánských Lázní, Stříbro, Bor u Tachova.

Od 22. října 1951 do 15. července 1960:

Praha 1, Na Františku 8 (opět u Milosrdných bratří).

Od 15. července 1960 do 30. září 1968:

Milešov u Lovosic, okres Litoměřice (rehabilitační pracovník).

Od 1. října 1968 do 31. října 1973:

Litoměřice, Komenského 4 (seminář, studium bohosloví)

Od 1. listopadu 1973 do 27. srpna 1990:

Těnovice 4, okres Plzeň – Jih (duchovní správa)

Od 28. srpna 1990 do 20. května 2004:

Letovice, Pod klášterem 17, okres Blansko (u Milosrdných bratří).

Od 21. května 2004 do 9. listopadu 2016:

Brno, Polní 3 (u Milosrdných bratří).

Zemřel: 9. listopadu 2016 a pohřben byl 19. listopadu 2016 do řádové hrobky na Ústředním hřbitově v Brně.

Příloha 3.

Zahraníční cesty:

Slovenská republika

Bratislava 2x návštěva konventu

1x čtrnáctidenní zdravotnický kurz

Vysoké Tatry 2x Poprad, Starý a Nový Smokovec, Spišská Nová ves, Spišská Podhradie, Levoča

Rakousko

Wien 9x z toho 1x měsíční pobyt

Graz 29x návštěvy čekatelů a noviců řádu Milosrdných bratří

Salzburg, Eisenstadt, Kritzendorf, Innsbruck

Mariazell 3x návštěva poutního místa

Německo

Dresden 2x

Mains

München 3x

Regensburg, Reichenbach, Straubing, Kostenz, Algassing desetidenní pobyt

Speyer, Schönstadt, Frankfurt am Main sedmidenní pobyt

Köln am Rhein, Altötting

Passau – pouť k jubileu v roce 2000

Francie

La Saletta – mariánské poutní místo

Lourdes – mariánské poutní místo – tři dny

Avignon

Andora

Itálie

Roma 2x poprvé sedm dní, podruhé čtrnáct dní

Pompeje, Firenze, Písa, Milán, Perugia, Assisi, Turin, Venezia 2x, Paddova 2x

Maďarsko

Pécz – třídenní pobyt

Polsko

Vambierzyce – poutní místo

Czenstochowa – poutní místo, dva dny

Krakow, Wadovice

Španělsko

Sevilla – tři dny

Granada – čtyři dny

Gibraltar, Ronda, Cordoba

Venezuela

Caracas – čtyři dny, návštěva německé kolonie tři hodiny jízdy od Caracasu na pobřeží Karibského moře

Peru

Lima – tři dny

Qusqo – starobylé město Inků – čtyři dny

Arequipa – po Limě nejvýznamnější město Peru – dva dny

Titicaca, Machupicchu, Chinchero

Kolumbie

Bogotá – čtyři týdny – generální kapitula řádu Milosrdných bratří

Chiquinquirá – poutní místo cca 150 km od Bogoty – 2x nedělní výjezdy do přírody

Equador

Quito

Všechny zmiňované cesty byly umožněny díky řádovým domům řádu Milosrdných bratří a jejich členům.

Příloha 4.

P. Vojtěch jako stavební dělník. Archiv konventu Brno. Plakátek do vývěsky. Autor P. Vojtěch, fotograf neznámý.

Plakátek do vývěsky. Archiv konventu Brno. Autor P. Vojtěch.

Příloha 6.

ČESKOSLOVENSKÁ REPUBLIKA.

Škola: Národní reálné gymnázium v Chotěboři

Číslo katalogu: 10.

Výroční vysvědčení.

Václav Malík

narozený dne 20 srpna 1927 v Starčkově
 v Chotěboři, náboženství římskokatolická

žák rolé 2 třídy, nabývá za školní rok 1945/46 tohoto vysvědčení:

Chování: bezúhonné

v předmětech povinných:		v předmětech nepovinných:	
v jazyku	českém	<u>dobry</u>	/
	ruském	<u>okvalitěbný</u>	
	latinském	<u>dobry</u>	
	řeckém		
	anglickém-francouzském	<u>okvalitěbný</u>	
ve filosofické propedeutice		Stupeň celkového prospěchu: <u>~ prospěl ~</u> Zameškané hodiny v druhém pololetí: celkem <u>9</u> , z nich neomluveno <u>0</u>	
v politické výchově			
v dějepise			
v zeměpise			
v matematice			
v biologii			
v chemii			
ve fyzice			
ve výtvarné výchově			
v deskriptivní geometrii			
v tělesné výchově			

V Chotěboři dne 11. srpna 1946.

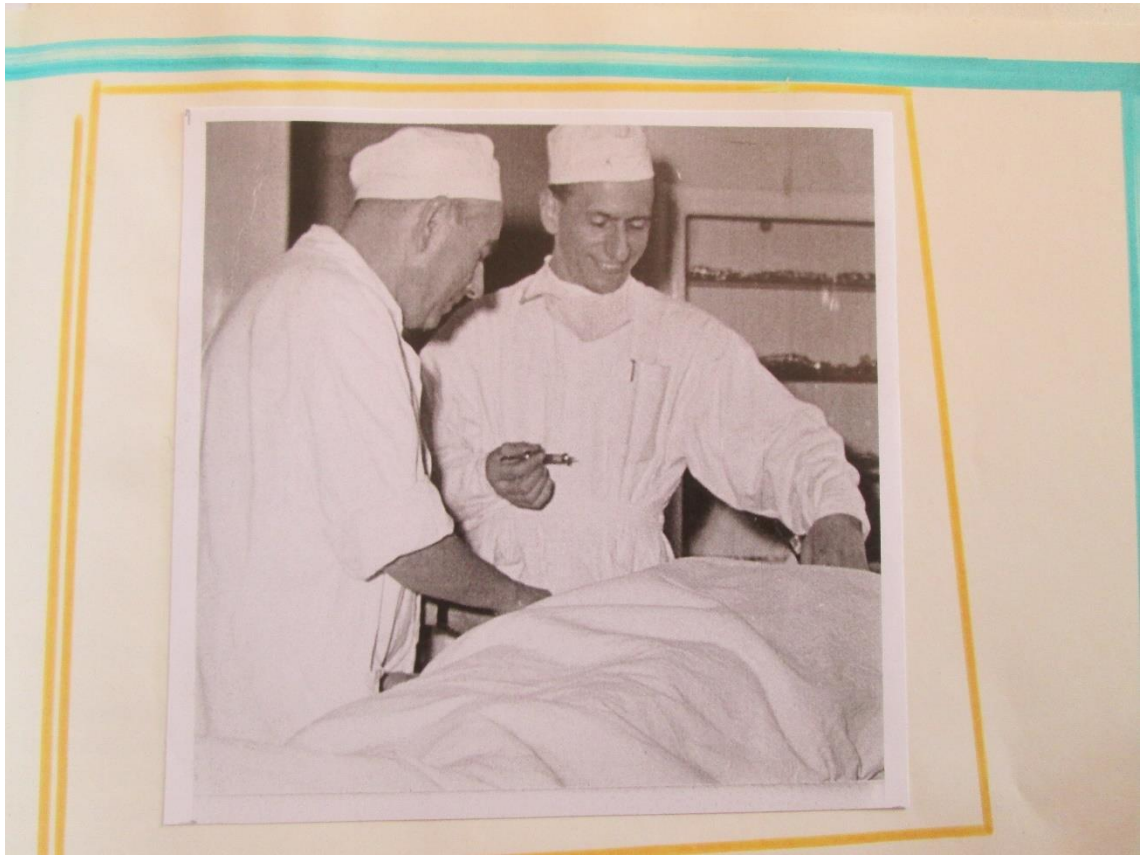
Jan Melnar ředitel
Jaromír Maršálek třídní profesor.

2-365. — 1946. Státní nakladatelství. Všechná práva vyhrazena. — 805-71 (G.-Rg.-Rrg.-R. V.-VIII.) 7.

Výroční vysvědčení z gymnasia v Chotěboři. Archiv konventu Brno.

Příloha 7.

P. Vojtěch (vpravo) v ordinaci. Archiv konventu Brno. Autor neznámý.

Příloha 8.

Stránka fotokroniky farnosti Těnovice. Autor alba P. Vojtěch. Fotograf neznámý.

Příloha 9.

Stránka fotokroniky farnosti Těnovice. Autor alba P. Vojtěch. Fotograf neznámý.

Příloha 10.

Fotografie z oslavy 80. narozenin P. Vojtěcha v roce 2007. Právě přeje fr. Jan Nepomuk Skačan, první zprava sestra Marcela. Foto Bohumil Kocina.

P. Vojtěch při bohoslužbě na sv. Václava v roce 2014 v klášterním kostele v Letovicích. Foto Ing. Marie Kocinová.